

16de Aarg.

1885.

29de Bind.

Før Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af N. Thronsen.

30te April. — 8de Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P.-O. at Decorah as 2nd class postal matter.

„For Hjemmet“

udkommer med to Ark i Omflag to Gange om Maanedn (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstnd. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit.

Adresse: R. Thronsfen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Hegners Møbelmagazin

har et smukt Udvalg af alle Slags saavel elegante som simplere Møbler til Møbleri af Stadsværelser, Dagligværelser og Soverværelser; elastiske Sengbunde, Lænestole, Gyngestole, Spiseborde med Indstudsplader, Centrumborde af nyeste Façon, Fosfilssten Vorde, Speile og ellers Alt, hvad man pleier at finde i en velersøgt Møbelhandel. Gode Varer til rimelige Priser. Afslæg mig et Besøg, førend du tjøber andetsteds

Mine Møbelrum er et Kvartal Nordvest fra Milwaukee & St. Paul R. R. Depot. Chs. Hegner.

Meneely & Company, West Troy, N.Y. .

Klokker. Fordelagtigt bekjendt blandt Almenheden siden 1826. Kirke-, Kapel-, Skole-, Brandalarm og andre Klokker; ogsaa forskjellige Slags Klokkespil.

85 4 1 5 p

K. I. HAUGEN.

Dealer in

GENERAL MERCHANDISE,

Decorah, - - - Iowa.

F. J. O. Gremm.

følger

Pianoer, Orgler, Violin-Streng, Sy-Maskiner, Olje, Naale etc.

af bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, førend De afflutter Handel med nogen Anden.

Pianoer og Orgler stemmes, og Arbeidet garanteres.

Office i det gamle Post-Office ligeoverfor St. Cloud Hotel.

1 7

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

16de Aarg. }

30te April 1885.

} 8de Hefte.

Reiseindtryk og Skildringer fra det hellige Land.

Af Wilhelm Fr. Koren,

Sogneprest til Fjeld.

(Fortsat fra No. 7.)

G j e n n e m S a m a r i a.

Vi var Tre i Folge, som vilde gjøre Reisen gennem Samaria og Galilæa. Da jeg var noget mere vant til at ride og onskede at tilbagelægge den første Del af Veien hurtigere end Reisesællerne, blev jeg en Dag tilbage i Jerusalem. Det var min Plan at naa dem igjen i Sikem efter 12 Timers Ridt. Jeg gjorde Afkald paa Dragoman*) og den sædvanlige kostbare Tilstelning og traf Overenskomst med en arabisk Hesteleier (Mufar) om at føre mig frem efter den Rute, som jeg selv vilde bestemme. Det var en tidlig Morgenstund i fraalende herligt Veir, at vi rede Side om Side ud Damaskusporten.

Efter 20 Minuters Ridt fra Porten befandt vi os paa det bekjendte Fjeld Ekopus, hvor Titus leirede sig med de romerske Legioner, da han kom for at

*) Dragoman betyder en Tolk. Red.

odelægge Jerusalem. Herfra fik jeg et herligt Tilbageblik nedover til den hellige Stad, og snart var Jerusalem med dets uforglemmelige Minder skjult for mit Øie. Derpaa havde jeg Anatot, Profeten Jeremias's Fodested til Høire og ligeledes paa høire Haand, kun et lidet Stykke fra Veien, det gamle Benjamins Gibeá, hvor den rædselsfulde Ugjerning, som nær havde kostet Benjamins Stammes Undergang, blev begaaet (Dom. 19). Man antager ogsaa dette Sted for Sauls Gibeá, hvor denne Konge havde sit Hjem, og hvor Drabet paa hans Efterkommere fandt Sted (2 Sam. 21). I nogen Afstand til Venstre saaes Mizpa, hvor Samuel holdt flere Folkeforsamlinger, og hvor Saul faarede sig til Konge. Derefter passerede vi Rama, hvor Samuel boede og havde en Profetskole.

Da vi kom ind i de første affides Fjelddale, da negter jeg ikke, at jeg med

vaagent Die fulgte alle min arabiske Ledfagers Bevægelser. Havde han villet plyndre mig, saa var der da ingen Grund for ham til at udsætte det længere. Intet menneskeligt Die kunde se os her, og intet Naab herfra naa til Menneskers Øren; men da han stedse rolig red foran mig, folte jeg mig snart fuldfkommen tryk. Han kunde tælle til 12 paa Engelsk, desuden kunde han otte engelske og to italienske Ord, ved Hjælp heraf og et Par arabiske Ord samt Minesspil gif Samtalen nok saa livligt undervejs.

Efter tre Timers Ridt naaede vi El-Bire, et vandrigt Sted, hvor et Sagn siger, Josef og Maria opdagede, at Jesus ikke var med i Rejsefølget. I El-Bire og flere Byer brugte Kvinderne at lægge sin hele Medgift af Solomynt i en Krands om Panden. En halv Time senere naaede vi frem til Betel. Her opstod Trættten mellem Abrahams Hyrder og Lots Hyrder. Her var det ogsaa, at en træet Vandrer lagde sig til Hvile, en Sten var hans Hovedpude. I Drømme saa han Himmelfrigen og Guds Engle stige op og ned, og Herren talte Forjættelsens Ord til ham fra den aabne Himmel. „Hvor forfærdeligt er dette Sted!“ udraabte Jakob, da han vaagnede, „dette er Guds Hus, dette er Himmelens Port“ (1 Mos. 28, 17). Uvilkaarlig løstede jeg Dinene op mod Himmelen, den var tilluftet for mit for dunkle Blik, aaben dog for Troens Øie, og Guds Forjættelser kastede Lys ned paa min enlige Vej. — Jeg red videre gennem golde, sonderrevne Klippedale; en norsk Sætervei kunde vanskelig være slemmere, og det var ofte farligt at sidde paa Hesten. Efter 7½ Times uafbrudt Ridt kom jeg til Silo og havde den Glæde der at finde mine Rejsefæller leirede under et stort Træ og netop fær-

dige til at bryde op efter Middagsmaaltidet. For nødvendig Hvoiles Skyld maatte jeg blive tilbage her og lade dem faa en Times Forsprang.

Silo havde en aaben Beliggenhed omtrent i Landets Midte og blev derfor allerede af Josva valgt til Sæde for Pagtens Ark. Her blev Saauel opdraget hos Eli. Her faldt Oibingen baglænds ned af Stolten og dode ved Efterretningen om, at det store Slag var tabt og Arken falden i Filisternes Hænder. Nu er Stedet øde og folketomt, og kun nogle Ruiner og Grushøbe vise Stedet, hvor Silo laa.

Fra Silo nordover begynder Landet at blive smukkere; Fjeldene høine sig, og Dalene udvide sig med rige Græssletter. Langs Fjeldsiderne saaes næsten allevegne Spor af den gamle Terrassedyrkning ofte ligetil Fjeldenes Top. — Mod Aftenen naaede jeg atter Rejsefølget igjen betimeligt nok til, at vi samlede kunde hvile en Stund ved Jakobs Brønd. Vi maatte tænke paa hin Vandringsmand, som træet af Rejsen satte sig ved denne Brønd; da kom en samaritansk Kvinde for at drage Vand op, og Jesus sagde til hende: „Giv mig at drikke!“ Vi slog op Joh. Ev. Kap. 4, og medens vi læste, maatte vi snart se op til Garisim, som hævede sig mægtig lige ved os, snart lode vi Diet glide hen over den store Slette Mufna, som overalt omringet af Samarias Bjerger udbredte sig foran os. Disse Marker laa der, hvorde til Høsten, da Frelseren sad ved Jakobs Brønd (Joh. 4, 35). Ordene bleve saa levende for os, og det hele skjonne Skriftaffnit fik paa denne Plet en overordentlig gribende Magt. Jakobs Brønd er et af de interessanteste Punkter i det hellige Land. Her stemme ældgamle kristelige, jødiske, samaritanske og mohamedanske Traditioner overens om, at denne

Brønd er Jakobs, og vi har saaledes for os et af dette Lands ældste Monumenter. Den engang dybe Brønd er i de senere Aar ganske tilkastet. Et Stykke nordenfor ligger Josefs Grav (Josv. 24. 32). Fra Brønden havde vi en knap halv Times Ridt gennem det smukke Dalføre mellem Gal og Garisim til Sikem.

Dette Sted er bekendt allerede fra 1 Mos. 34, men navnlig fra den store Høitidelighed, som omhandles i Josv. 8. 33—35, da Betsignelsens og Forbandedsens Ord blev udraabt. Her lod ogsaa første Gang hint Josva Ord, som gennem Mortafinder har fundet Gjengang i sacmange Hjertes: „Jeg og mit Hus, vi vil tjene Herren.“ (Josva 24. 15). Sikem nævnes ellers hyppig i Bibelen og i Kirkens første Historie. Rufortiden kaldes den Nabulus og har 15.000 Indb. Vi fandt godt Herberge i det latinste Kloster. Næste Morgen toge vi den samaritanste Synagoge og Samaritanernes ældgamle mærkelige Roder (de 5 Mosebøger) i Diehyn. Det er en kummerlig liden Rest af 130 Samaritaner, som endnu lede tilbage af dette gamle, eiendommelige Blandingsfolk.

Paa 2½ Time red vi fra Sikem til det høit og smukt beliggende Samaria. Der er særdeles vakre Ruiner af Korsfarernes Johanneskirke, bygget over Johannes den Døbers Ven. Her skal ogsaa Profeterne Obadiah og Elifas Ven hvile. Endvidere besaa vi de tilbagestaaende Rækker af den Soilekolonade, hvormed den pragtsyge Herodes omgav og forskønnede Staden. Et Par Timers Ridt Nord for Samaria efter en svær Opstigning aabnede sig en glimrende Udsigt.

I Vest udbredte Middelhavet sin umaadelige Flade, som i den fjerne Horizont næsten umærkeligt syntes at blande sig med Himmelens rene Azur,

og nede ved Havets Ryst laa Cæsarea. Skjønne Skikkelser stege frem for mit indre Syn, snart maatte jeg tænke paa Kornelius, som der modtog det glade Budskab om den korsfæstede og opstandne Frelser (Ap. Gj. 10), snart paa hin store og dog saa ydmyge Kristi Stridsmand, Apostelen Paulus, som her sad fangen i to Aar og her holdt den herlige Tale til Festus og Kong Agrippa (Ap. Gj. 26). Vi vende os derpaa mod Nord, og for første Gang stue vi hen over Galilæas endnu i det fjerne blaa bølgende Høiland, bagenfor hvilket Libanons Udlober „store Hermon“ hævede sig, og dets mægtige snedækte Top glindsede i Solhøjet; men for Sjælens Die glindsede Billedet af ham, hvis Herlighed lyfte mellem disse Fjelde.

Om Eftermiddagen passerede vi Dotan, hvor Josef blev solgt af sine Brødre, og om Aftenen naaede vi trætte og modige Byen Sjenin paa Grænsen mellem Samarias Bjerger og Galilæa.

En Nat i Sjenin.

Vi stode nu ved Indgangen til det herlige Galilæa; men det første Indtryk var ikke af de liflige. I Sjenin toge vi ind i et Araberhus; vi havde ikke noget andet Valg. Det Værelse, vi fik, havde en saare enkel Indretning; ingen Seng, intet Bord, ingen Stol og — intet Vindue. Det fik sit sparsomme Lys gennem den aabne Dør fra et lidet Forværelse. Renligheden var ogsaa af en saare virksom Bestaafenhed. Mine Venner toge Flugten for at redde sig ind i et andet Hus, som nok ikke var lynderlig bedre. Min Murar lukkede nu Døren til — saa havde vi det balmørkt. Det var jo i Grunden ogsaa det Bedste ikke at se her. Saa lagde vi os i fuld Dypakning ned midt paa Gulvet og gjorde

os det saa bekæmt, som Omstændighederne tillode. Udenfor begyndte Hundene og Echakalerne at hyle omkaps — det var en forfærdelig Spektakel. Af og til lod Echakaljægernes Bøseffrud, og at sove var umuligt. Saa kom en surrende Mofkito, som uafslædig i flere Timer bestrev større og mindre Cirkler om min Næse. Forgjæves fegtede jeg i Luften i det frygtelige Mørke; den lille surrende Fiende var ganske ovenpaa. Smidlertid rykkede efterhaanden det befjendte sorte Kavalleri frem fra sine Daghold, og ved Midnatstid var hele Afdelingen i Jlden. Hele min Oppakning røttede intet. En fortvivlet Kamp opstod, som varede indtil Daggry, da de lette Tropper lidt efter lidt trak sig tilbage. Jeg fik nu en kort urolig Blund under Hestens Brinsten og Hanernes rasende Galen. Da Morgenthyset mildt og forsonende faldt ind gennem den aabnede Dor, sprang jeg op fra mit Leie, og Kl. 7 sad jeg atter paa Hesteryggen for at fortsætte den besværlige Rejse. Mine Rejsefællemerter var allerede forsvundne. De havde fundet det raadeligt at bryde op ved Daggry. Jeg havde modtaget et i sit Slags dybt Indtryk af den lille Araberby, og aldrig glemmer jeg Natten i Zjenin.

I susende Gallop bar det nu assistet med min Mukar og mig henover den store Jisrael Slette, som her tager sin Begyndelse, og snart opdagede vi Rejsefølget som sorte Prikker fjernt borte paa Sletten. Et uforligneligt Blomsterflor

omgav os nu allevegne. En Botaniker kunde her haavt nok at bestille. Efter et Par Timers Forløb var vi atter Alle samlede og nærmede os Zerim.

Det hørte til vor Rejseplan at besøge saamange af Galilæas bibelsk mærkelige Steder, som Omstændighederne maatte tillade, se deres Beliggenhed og deres Naturomgivelser, som er de samme nu som dengang, da Frelseren vandrede ud og ind der i sit Rjods Dage. Galilæas Natur udtaler ved sin Skjønhed, Friheds og Oprindelighed langt mere end Judæas graa, ofte nøgne Fjælde, hvor Vegetationen gennem Aarhundreder har maattet skjæmpe sig frem mellem Grus og Stene. Det springer let i Dinene, at Odslæggelsens Storme ganske anderledes har herjet Judæa end Galilæa. Forbandelsen, som hviler over Jodernes gamle Land, aabenbarer sig i Galilæa nærmest derigjennem, at dets rige Frugtbarhed henligger unyttet. Et oppigt Blomsterteppes dækker om Foraaret dets Sletter og Dale, og den rige Græsvegetation kan ofte besværliggjøre Fremkomsten for den Rejvende, men det er saa vemodsfuld stille; kun en og anden enlig ussel Landsby eller en Beduinleir. Forøvrigt er Wiennekrosten forstummet i de folketomme Dale, som engang hlydtes af mældrende Lid og Virksomhed. Nu lyder blot Echakalens Skrig om Natten, og om Dagen de smaa Fugles jublende Sang i Naturens ensomme Stilhed.

(Nere).

For Gud er ingen Ting umulig.

(Af G. F. v. Schubert.)

Med Ord har vistnok heller ikke gamle Spracher overbevist vor Prest, men med sin Kjærligheds Kraft og ved sin oprigtige kristelige Wandel. Ja, det kan ikke negtes, at den unge Prest lige fra Begyndelsen fik stor Agtelse for Württembergerbonden; de bleve Venner og saaes næsten daglig, thi den gamle Spracher havde seet Verden, havde været i England og Amerika og havde meget at fortælle. Presten søgte heller ikke i nogen Maade at hindre Spracher i hans Virksomhed og hans Bestræbelser for at vække Gudsfrugt hos Gamle og Unge, at befordre Tugt og Orbarhed; ja Presten saa gjerne Sædelighed og borgerlige Dyder voxe frem rundt om sig, men han vidste ikke, hvordan han skulde gribe Sagen an. Med alle sine gode Formaninger bar han sig ad som En, der stiller affaarne Blomster i Jorden, og mener at de vil voxe. Spracher forstod ganske anderledes at tage fat, han havde et skarpt Die for saadanne Planter, der laa henstroede paa Weien, men endnu havde lidt Rod ved sig, der ved Omplantning og tilstrækkelig Vanding snart kan spire frem. Snart havde han fundet de Sjæle i Landsbhyen og i Naboskabet, som havde et aabent Die for Guds Ord og kristelige Samtaler. Det var tildeels gamle Folk, som tidligere havde faaet god Undervisning, eller Syge, Nødlidende og Bedrovede. De Gamle blev ved hans Samtaler atter Unge, de Bedrovede trostede han, de Nødlidende bragte han det, som kunde lindre deres timelige Nød og tillige, hvad der kunde afhjælpe den aandelige. Min Fader og den gamle Møller nede i Landsbhyen var blandt de Første, som sluttede sig til ham som trofaste Brødre, og det varede ikke længe, før

der hver Søndags Eftermiddag nede i Møllen forsamlede sig om ham en liden Flok, som fandt mere Behag i den Underholdning Württembergeren kunde byde, end i den, de fik i Vertshusene omkring Ulkrusene. Spracher var af et muntert, livligt Sind han vidste at forene det Underholdende med det ene Fornødne; ofte blev Samlingstimerne i Møllen til Opbyggelsestimer, idet man sang vakre Sange med hinanden og læste Saadant, som kunde vække de sovende Sjæle og helbrede de Syge.

Et rigtigt Mesterstykke paa sin Vis fik Spracher udføre det første Aar, han var her, paa den daværende Skolemester. Han var ogsaa et bedre Slags end hans to sidste Forgjængere, men ved sin Heflighed og forskjellige andre fortjerte Ting, som vistnok havde sin Grund i Hørmod, havde han faaet de større Bønder imod sig, og selv den godmodige Prest blev hans Modstander. Dette paadrog ham Djungelker, som han vistnok fortjente, men som for ham med hans store Forsængelighed og Omfimdighed blev uudholdeligt. især da han søgte Marsagen hos Andre og ikke hos sig selv. Til sidst tildrog der sig Noget i den Familie, hvor han boede, hvorved den stakkels Mandes Eglighed blev mistænkt, som det senere viste sig aldeles ugrundet. Dette paaførte ham saadan Foragt, at ingen Bonde i Landsbhyen vilde have Noget med ham at gjøre; Folk stødte ham, som om han drev en uærlig Haandtering, og de hørte ham hilste ham eller talte venligt til ham. Selv Børnene i Skolen havde ikke længere Respekt for ham, men lo ham lige i Ansigtet, naar han irettesatte dem. Da han nu til sidst blev op sagt af den Familie, han boede hos, og Ungen vilde tage

ham i Huset, geraadede Manden i saadan Fortvivlelse, at han blev ganske som vanvittig. Han løb omkring i Skov og Mark og undgik alle Mennesker, selv om Natten havde han ikke Ro, og man frygtede for, han vilde gjøre sig noget Ondt. Den brave Sprachers erkjendte sig om ham, og hans Rød gif ham til Hjerte. Han indrettede det saa, at han engang mødte Skolelæreren paa et Sted, hvor han ikke kunde undgaa ham. „Godaften Lærer,“ sagde han til ham, „jeg horer De er i Forlegenhed for Bolig. Vistnok bor jeg nu i en Sidebygning, da mit nye Hus endnu ikke er færdigt, dog staar et godt Værelse og Seng færdig til Dem, og Kost kan I ogsaa faa i mit Hus.“ Med stor Forundring saa Skolemesteren paa den, som tiltalte ham saaledes; han sølte det og saa det paa hver Mine hos den Talende, at han mente det oprigtigt med ham; idet han brast i Graad, greb han Sprachers Haand og udbrød: „Saa lever der dog et Menneske i Verden, som ikke er fiendtlig imod mig; o tag mig allerede imorgen i Eders Hus, I skulle se, at jeg er et redeligt Menneske.“

„Den rette Stund var kommen for den unge Skolelærer, hans Hovmod var brudt, hans Hjerte ydmyget og sonderlaget, og derfor var han nu ogsaa stiftet til at høre paa Guds Ord. For at gjøre det kort: ved den daglige Dmgang med gamle Sprachers blev han et ganske andet Menneske. Han gif i Skole hos sin Husvert og blev snart som et Barn i Huset. Da han tidlig havde mistet sine egne Forældre og altid været ude blandt Fremmede, var den Kjærlighed, som raadede i Sprachers Hus ham saa velgjørende. Sprachers overbeviiste sig snart om, at Mistanken var ugrundet, og han hoilede ikke for han fik Sagen opklaret, og Læreren vandt Tillid i Lands-

byen. Dette skede saa meget lettere, som de nu saa, at han var blevet et ganske andet Menneske, besteden, venlig og omgængelig, ja han var nu bleven en troende Kristen. Skoleundervisningen blev en ganske anden; Læreren blev venligere og hjærligere mod Børnene, Religionsundervisningen gif nu med Liv og Lyst, saa vi Skolebørn ogsaa fik Lyst til Skolen og snart lærte at elske ham som en Fader. Jeg tænker endnu med Glæde paa, hvorledes vi Gutter fik mere og mere Lyst til at underholde os med hinanden om den hellige Historie og andre gode Ting, vi horte i Skolen, og hvor sjæleglade vi vare, naar vi fik gaa med Læreren hen i Sprachers Have og lege der. Sædvanlig kom da den Gamle selv ned og fortalte os vakre Historier, hvori han indflettede mange lærerige formanende Ord, som jeg har erindret mit hele Liv.

Fra Skolen bragtes mangt et godt Ord hjem i Familiern; naar Forældrene horte det af Børnenes Mund, tog de det ofte til Hjerte, og der vakktes en ny Erkjendelse i Menigheden. Snart fik ogsaa Sprachers gennemført, at der opførtes et nyt Skolehus istedetfor den elendige Hytte, som hidtil benyttedes, selv gav han en stor Sum Penge dertil; her blev der tillige indrettet en bekvem Bolig for Skolelæreren; senere giftede han sig med en Slægtning af min Moder, og først for nogle faa Aar siden døde han. Hans Minde vil endnu være velsignet blandt alle dem som kjendte ham.

Se, dette er kun Lidt af det, den gode Württembergerbonde har gjort for Landsbyen, skulde jeg fortælle Alt, vilde neppe Dagen strække til. Jeg kan kun sige, at han ved sin Klogskab, Indsigt og Erfaring i alle Slags Forretninger, ved sin Retskaffenhed og Godgjørenhed inden saa

År vandt en saadan Agtelse blandt Folk her, at de Unde frygtede ham, men de Gode ærede ham som en Fader. Man foretog sig Intet uden efter hans Raad; han stiftede Fred, hvor der var Uenigheder, og Sagførerne havde sjelden Noget at gjøre hos os; Spracher forstod at bilægge de Stridigheder som kunde opstaa, idet han saa forstandig lagde frem for de Stridende deres Ret og Uret, at de ikke kunde komme med Indvendinger. Men fremfor Alt udgif fra ham ligesom fra Klippen i Horeb det levende Vand; han selv, Skolelæreren og snart efter Presten samt de Venner som sluttede sig om ham i Møllen, ere blevne den Kristendommens Surdeig, hooraf mange ere blevne gjennemfyrede.

J kunne vel spørge, hvad vore ugudelige Gudseiere og deres ligesindede Forvalter sagde til alt dette? Ved Guds naadige Styrelse kunde ikke disse hindre den gode Gjerning, da Herflabet stadig opholdt sig i Paris og i Lobet af 8 År var de kun en Gang nogle faa Dage her; Godset blev bestyret af utro Folk og den gamle Forvalter havde indvilket sig i faa mange slette Streger, at han var kommet i et slet Lys hos Landsregjeringen; nu havde han for meget at bestille med sig selv, og med at undgaa sin retfærdige Straf, til at han kunde tænke paa, hoad der foregik i Landskhyen. Se-neren blev det visjelig anderledes. Lysket kan aldrig skinne, uden at det derved aabenbarer Mørket som Mørke, og da den gamle Spracher jaavelsom hans Søn, der ganske vandrede i samme Fodspor som Faderen, bleve nødte til at revse Synden hos hoitstaaende Folk, fik de bitre Fiender, som truede dem med Død og Undergang, og da de ikke mere kunde udlade sin Brede over Faderen, gjorde de det desto mere over Sønnen.

Dog, J have spurgt mig om hint

Hus og dets Giere og nu mærker jeg, at jeg har gjort en stor Omvei og faar se til at komme tilbage igjen, da jeg hører mine Folk kalder paa mig. Der kommer ogsaa Martha med Frokost til Eder."

Berten gik, og den gode gamle Bertinde ordnede Frokosten, idet hun deltagende spurgte til den Ehge. Hun havde gjerne ligesom hendes Mand underholdt sig længere med de Fremmede, „men denne Gang tillader ikke Tiden det," sagde hun, idet hun hilfede venligt.

„Hvor har det ikke gjort mig godt," sagde den Ehge, da de atter var blevne alene, „at høre, hvad den snaksomme Gamle havde at fortælle om det kjære Hus derover, jeg skulde gjerne have seet, at han ogsaa havde fortalt om den kjære Bedstemoder og mine salige Forældre, thi han og min Fader var inderlig gode Venner, sjønt min Fader var en Del yngre, og min kjære Moder var en fjern Slægtning af Fru Martha. Min Fader lærte hende at kjende her i dette Hus."

„Hvor oplivet du taler idag kjære Johanna, dine Dine ere livligere og dine Kinder ere ikke fuldt saa blege, som de pleie at være," sagde Fredrik. „Alt maatte nu her i Hjemmet baade din Helbred og dit freidige Sind vende tilbage. Lægen har jo sagt, at din Rygmarvs sygdom ikke er uhelbredelig, og et bekhymret Krisishjerte finder jo Fred hos sin Frelser." Johanne tørrede en Taare af sit Die; hun saa fornoiet paa Børnene, som med god Appetit spiste deres Frokost, begjærede selv en Kop The og Smørrebrød, som hun nød med synligt Velbehag.

Lægen traadte nu ind, og Johanna gjenkjendte i ham en gammel Bekjendt af Familien, den lærde Doktor Biltlin. Han fandt den Ehges Tilstand langt

bedre, end han havde ventet — hun talte med ham saavel som med de Andre kun Engelsk — han tilraadede fremforalt No. Snart kom ogsaa Martha, som af sin Mand havde hørt saa Meget om de Fremmede, ogsaa hendes Hjerte var bleven varmt for dem; hun bragte en Talerken Fersken og Druer og hjalp Børnene at klæde sig; paa sin Begjæring fik de ogsaa idag Lov at have Søndags Klæderne paa. De to Største bad, at de maatte springe ud i det Frie, hvilket Dødske Mor Martha gjerne opfyldte. Nedenunder hos Meyers Broder søn — deres tilkommende Arving — var der ogsaa Børn, og den ældste af disse en 14-aars gammel Pige overtog gjerne Opfygten med de Smaa, ganske stolt af at vise sig for Naboerne med de pene fremmede Børn, hvoraf den Ene kun talte Engelsk.

„Gaa ikke hen til hende,“ raabte hun ængstelig til den lille engelske Pige, som uden at forstaa hendes Tilraab, løb hen til en Dame, der stod i Haveporten med en stor Blomsterbuket i den ene Haand, idet hun vinkede paa Børnene med den anden. Ogsaa Henrik fulgte sin Søster, medens Bertens Pige lig en Hønemoder, hvem Fienden har berøvet dens Unger, kom ængstelig bagester. „Vær ikke bange,“ hviskede Sygevogterken som fulgte Fruen, „vær ganske rolig, Fruen har en god Dag idag, hun vil hverken gjøre dig eller Børnene Noget.“

Damen stod foran begge Børnene som greben af en dyb Kummer. Enhver mere Erfaren maatte strax have forstaaet, hvorledes det var med hende, at hun nemlig var en stakkels Vanvittig. Omkring sin hvide Klædning havde hun slængt sin hvide Klædning og i Haaret, som hun havde løst op, var indstøttet Blomster og Grene paa en fantastisk Maade; under Armen holdt hun en

stor, broget klædt Duffe, som hun fra Tid til anden trykkede kjærligt ind til sig. Den lille Lina strakte sine smaa Hænder ud efter Duffen og bad paa Engelsk, at maatte saa have den lidt. Damen, som ellers aldrig taalte at nogen berørte Gjenstanden for hendes Kjærlighed, end mindre slap den af Hænderne, var strax villig til at opfylde Børnets Ønske; hun rakte Duffen til den Lille med et ubestribelig kjærligt Smil, knælede ned ved Siden af Børnene og pludrede med dem, som om hun selv var et Barn, thi det engelske Sprog havde ogsaa hun talt i sin tidligste Ungdom. En Stund syntes det af hendes roligere Blik og Mine, som om en klarere Bevidsthed vilde dæmre hos den stakkels Vanvittige, men saa forvirredes atter det Hele. „Hvorfra bringer du mig disse to kjære Børn, min Karl og min elselige Lina?“ sagde hun til Bertens Datter. „Bringer du dem fra Kirkegaarden, hvorhen man har baaret dem? Men de ere jo blevene Engle, Kjønnede, glade Engle, de komme ikke fra den triste Kirkegaard, men fra Himmele. Al, I kjære, smaa Engle, ville I nu ogsaa finde Eder vel hos Eders Moder, ville I kunne forblive hos hende paa den kolde, onde Jord, eller ville I snart blive kaldte bort?“ „Moder er hjemme i Sengen, du er ikke Moder,“ sagde den lille Henrik, men den Sindsyge enten ikke hørte det eller forstod det ikke, thi hun var ganske fortabt i den lille Lina, som syntes at finde sig vel ved hendes Kjærtegn; hun lagde kjærligt sit lille Hoved op til den Fremmede, venlige Dames Bryst, medens Hænderne var besjæftigede med Duffen. Ogsaa Henrik blev lidt efter lidt mere fortrolig mod den stakkels Dame. Hun havde nu reist sig og førte Børnene, et ved hver Haand, og da den lille Henrik ofte løb

fra hende og hoppede hid og did, saa hun efter ham med ubeskrivelig Angst. „Vil du allerede flygte bort fra mig, du mit Smerterbarn?“ raabte hun. Ved et Blomsterbed, som stod i pragtfuld Flor holdt hun stille og plukkede Blomster til en Krands, da Henrik forstod hendes Hensigt, hjalp han troelig til og bar Blomsterne hen til hende, medens hun satte sig paa en Bænk og med lille Lina tæt indtil sig flettede med stor Ijsældighed Krandsen, som hun findrigt skynge om Børnens Hoved og Skuldre. Grene, som havde nogen Lighed med Palmegrene, gav hun Børnene i Haanden. Fornøiet betragtede hun sit Arbejde, og som om hun vilde velsigne dem lagde hun sine Hænder paa deres Hoved. For første Gang paa lang Tid fyldtes hendes stirrende Bine med Taarer. „Er jeg ikke,“ sagde hun med det Tonefald i Stemmen, som man nu havde hørt hos hende i hendes sunde Dage, „er jeg ikke selv allerede salig med disse Salige og jeg var saa dybt bedrovet indtil Døden.

Det var næsten blevet Middag, Forældrene spurgte efter Børnene, og Martha kunde forsikre, at de var under god Opsigt; men de var intetsteds at finde, hverken i Haven, ved Huset eller ved Bækken, hvor de havde søgt efter brogede Stene, og nu gik Fredrik selv ud for at søge dem. En Kone, som længere oppe ved Bækken stod og vaskede, ledede ham paa Spor; han fandt Haven, som omgav det største og smukkeste Hus i Landsbyen; Porten stod aaben, og han gik ind; uden at blive bemærket nærmede han sig den rørende Gruppe. Da nu Børnene hørte hans Stemme og sprang hen til ham, reiste den Sindsyge sig som greben af Skræk. Hun stirrede paa den Fremmede uden at give en Lyd fra sig, med et Udtryk af den dybeste Smerter saa hun Faderen, — hvis Hilsen og Tak hun

ikke syntes at forstaa — fjerne sig med Børnene; som et Faar, hvem man berøver dets Lam, fulgte hun efter, dog langsomt, ligesom holdt tilbage af en ærbodig Frygt. Men da den lille Lina vendte sig om og smilende tilraabte hende: „Tag dog min Duffe op, thi jeg kommer snart igjen og leger med den,“ da forvandlede det smertelige Udtryk til et saligt Smil; hun lod rolig den gamle Vogterfælle tillukke Haveporten, gik op paa en Allan i Pavillionen og stuede ufraendt efter de Gaende. „Se Gertrud,“ sagde hun med Hefstighed til sin Vogterfælle, „tror du, de atter gaa til Kirkegaarden?“ „Nei Madame,“ svarede denne, „de gaa til den gamle Tobias Meyers Bertshus.“ Nogle Diebliffe efter syntes Damen at vaagne af sin salige Drom, ikke til klar Selvbevidsthed, men til en nedtrykkende Beklemthed i trostesloft Vandid; hun stirrede hen for sig, sølte efter Duffen, og da hun ikke strax fandt den, raabte hun fortvivlet: „hvor et mit Barn, mit kjære Barn?“ Man bragte hende det Legetoi hendes syge Hjerte begjærede, og roligere end paa langt Tid, lod hun sig føre, hvor man vilde.

Fredrik bragte de blomsterbefrandsede Born hjem til deres Moder. Den gamle Martha var i Bærelset for at dække Bordet, og han spurgte hende da strax efter Damen, hvis hele Væsen var ham i høi Grad paafaldende, saa han gjættede hendes Sindsstilstand. „Ja,“ sagde Martha, „naar jeg tænker paa hende, da løber Dinene over, og jeg har mangen Gang grædt saaledes over hende, at jeg neppe har kunnet høre op. Hun blev overtalt af sin Formynders, ja næsten tvunget med Magt til at træde for Alteret med sin nuværende Mand, Overrettsdommeren, som hverken har Hjerte for Gud eller Menneſker, men er haard som Sten.

Hun er egentlig hans anden Kone, thi den Første døde snart og efterlod kun en Søn, der allerede var Student, men blev stukket ihjel af en anden Student. Denne Sorg har vistnok ikke hans anden Hustru erfaret, thi da dette stede forrige Aar, var hendes Sind allerede forvirret, men hvad hun alligevel har erfaret af Sorger, er næsten u hørt. Da hun blev gift, kunde hun ingen Glæde have i sin Mand, thi han var altid fortrædelig og vranten, han har gjort hende Livet tungt; og naar han undertiden var i sit onde Lune eller

havde druffet for meget, har han haanet hende, og man siger ogsaa mishandlet hende. Alt dette tog hun sig meget nær, og naar han saa senere paa sin Vis søgte at gjøre det godt igjen, thi han var meget indtaget i hende, kunde hun dog ikke have ham kjær, da hun saa, hvor ond han var. Hun ihgnede hen, og mangen Gang, naar den gamle Gertrud kom ind og hun var alene paa sit Bærelse, fandt hun hende bittert grædende. (Forts.)

Ole Hoels Vise.

[Denne gamle, lærerige Folkevise er os tilstillet af en Ven af „For Hjemmet“; han tror, at vi kan optage den hel og holden i Bladet; vi tror det Samme. Skulde Nogen ville bruge den til at oplæse høit, saa er det bedst, han læser den for sig selv først for at se, om han bifalder det Utskæmmen. Red.]

En ny Vise.

Forfattet af Ole Hoel,

om hans Vandring fra Barndommen indtil Aaret 1825 og hvad under samme Tid har mødt ham.

Ganste u hindret paa Vasternes Veie,
 Sees jo daglig saa mange fremgaa:
 Prale af Dyder de aldrigen eie,
 Mene at Straffen dem aldrig kan naa,
 Bespotter den Arme, som bleven er Pris
 For Skjæbnens og Lovens tugtende Nis.

2. Smiler Dig Lykken end venlig imøde,
 Synes Du Medgang har rækket Dig Haand,
 Har Du end Venner som Livet forsøde,
 Modgang kan hastig opløse de Baand,
 Og snartlig formindstes de Benneres Tal,
 Min ublide Skjæbne Dig lære det skal.

3. Aar Sytten Hundred' og Nitti man skriver,
 2den Augusti jeg Lyset fik se,
 Moder! dit Minde mig dyrebart bliver,

Du som mig fødte med Kummer og Ve,
 Dg moisomt opdrog mig i spædeste Aar,
 Som Tvilling tillige i fattige Aar.

4. Som jeg nu fremad til Aarene træder,
 Borte jeg op udi Dyd og Forstand,
 Skjenkte Forældre de sødeste Glæder,
 Dyd og Oplysning jeg elskte forsand;
 Da fjortende Aar jeg tilbage har lagt,
 Gjentog jeg min Daabs den hellige Pagt.

5. Skjæbnen var gunstig og Lykken mig foied,
 Skrive og regne jeg lærte med Flid,
 Selv var jeg fro og Forældre fornøiet,
 Blidt og uskyldigt hensoandt da min Tid,
 Ved Oplandske Regiment jeg mig indskrev,
 Dg Corporal strax udi Tjenesten blev.

6. Ung, uerfaren jeg endda mon være,
 Neppe jeg syldt havde femtende Aar;
 Men naar kun Hjertet opflammes af Gre,
 Unglingen lettelig Maalet opnaar;
 Med Hurtighed lærte jeg vøgte mit Kald,
 Dg ned Officerernes Ros og Bisfald.

7. Fædrelandet blev Krig deklareret,
 Krigsmanden lyde maa Ordre og Bud:
 Jeg da med Flere blev udkommanderet,
 Dg fra Forældre og Søstend' drog ud,
 Fra Barndoms Venner og elskede Hjem,
 Mod Landets Fiende vi rykkede frem.

8. Tapperhed det er jo Krigerens Hæder,
 Trofasthed ironer i Nordmandens Barm!
 Modig og kjæl han i Kampen fremtræder,
 Stolt er hans Hjerte og stærk er hans Arm.
 Mod Landets Fiender at vove en Dyst,
 Det stedse var Nordmandens Hæder og Lyst.

9. Dette mig Nordens Historie viste,
 Dette jeg lærte af Sange og Kvad,
 Skjalden, som Heltens Bedrifter lovpriiste,
 Fædrenes Fodspor at følge mig bad.
 Jeg søgte i Kampen at vinde den Glands,
 Som fletter Soldatens den skjønneste Krands.

10. Mange der bleve i Kampen blesseret,
 Døden og mangan en Broder henrev
 Snart fra Corporal jeg frem avanceret,
 Commander-Sergeant i Tjenesten blev;
 Ved hædrende Daad, ved Talenter og Flid,
 Jeg stedse erhverved mig Tro og Tillid.

11. Jeg og i Træfninger fire mon være,
 Mange nedsegned og opgav sin Aand;
 Skaber, Dit Navn ste evindelig Ere,
 Du, som mig forte ved Almagtens Haand;
 Skjont Rugler som Hagel mig jævdede om,
 Ustødt dog paa Helbred og Liv jeg undkom.

12. Men af! desværre, jeg glemte de Goder,
 Glemte at Lykken mig leded, som Ven;
 Drukkenskab som er Lasternes Moder,
 Forte mig snart til Udbøvelser hen;
 I stoiende Glæder, i Skjankerens Hus,
 Bortspærmed jeg Tiden i Drik og i Sus.

13. Saaledes selv jeg forspildte min Lykke,
 Just da ved Maalet jeg nærmeste stod,
 Just da den vilde med Hæder mig smykke,
 Selv jeg med Fodderne stamped imod!
 Letfindigt og daarligt jeg odslæde hen,
 De Dage som svandt og kom aldrig igjen.

14. Aar atten Hundred' og tolv, som skriver,
 Afsted fra militær Tjenest' jeg fik,
 Og mig fra Armeen stray jeg begiver,
 Sværmed vidloftigt i hvor jeg fremgik;
 Paa Banen jeg spillede, men Ruglen slog bom,
 Og Lykken mig drilled, i hvor jeg fremkom.

15. Hellige Kjærlighed: Jordens Gudinde!
 Selv isra Almagten spirer du ud.
 Hvor er det Hjerte hos Mand eller Kvinde,
 Som ei maa føle dit vældige Bud.
 Du troner hos Slavens og Betlerens Arm,
 Saavel som i Herrers og Fyrsternes Barm!

16. Jeg steg nu frem til den mandige Alder,
 Elskovens Fakkell antændte min Barm!
 Hjerte og Sind til en Pige hensfalder,
 Hende jeg elskte med Kjærlighed varm!
 Jeg beiled, og snart hendes Hjerte jeg vandt,
 I Elskovens Timerne blide hensvandt.

17. Trostak og Erbarhed Kvinden bepryder,
 Skjønnere er end Juveler og Guld!
 Disse elstøverdige glimrende Dyrer,
 Disse besad min Veninde saa huld,
 Et solende Hjerte oprigtigt og omt,
 Hengivent hun elste foruden al Skromt.

18. Hun var i Ungdommens Dage de skjonne,
 Venlig, oprigtig, uskyldig og blid,
 For mig som en Villie i Dalerne grønne,
 Indig som Rosen ved Midisommers Tid;
 For Alteret gav vi hinanden vor Haand,
 Og knyttede Egtfests bellige Haand.

19. Kjærlig hun blev mig, som Hustru og Moder,
 Børn tilfammen vi anlede fem,
 Som blev i Christo ved Daaben indpodet,
 Tvende dog nu er i Live af dem;
 De andre henflunred i spædeste Aar,
 Og hisset nu grønnes til Evigheds Vaar.

20. Den, som rettskaffen sin Bane betræder,
 Den, som er Dyden hengiven og tro,
 Egtfests Sødhed og huslige Glæder,
 Kroner hans Sjæl med den blideste Ro;
 Lykkeligens Kilde da bor i hans Barm,
 Hans Hjerte ei nages af Runner og Harm.

21. Elskede Kone, min kjærlige Mage,
 Trofaste Hustru, oprigtige Liv,
 I dine Arme jeg lærte at smage
 Egtfests søde lykkelige Liv:
 Ved kvindelig Omhed, ved Husflid og Dyd
 Du skænkte mit Hjerte den ædleste Fryd.

22. Men af! desværre, de lykkelige Dage
 Selv jeg forkasted' og snartlig afbrød;
 Selver jeg gjorde mit Liv til en Plage,
 Glemte hvad Pligternes Stemme mig bød;
 Min Kones Advarsler jeg agtede ei,
 Men fremgik paa Daarstabs leslindige Veie.

23. Selstaber flette jeg ofte besegte,
 Tidt iblandt spirende Brodie jeg kom;
 Mangelen derfor jeg daglig forogte,
 Flux jeg spenderte, og Kommen blev tom.
 For derpaa at bøde jeg Lovene brod,
 Og derved mig bragte i Trængsel og Rod.

24. Druktenstab, Rod til alt Dndt du maa hede,
 Fra dig udspringer hver syndig Daad;
 Menneffets Hjerte til Daarstab du leder,
 Angres omsider med Taare og Graad;
 Det maa jeg beklage, med mig det gif saa,
 Og tusinde Flere vist sande det maa.

25. Det som i Verden engang var min Lykke,
 Dg som mig G.e og Agtelse gav:
 Det som er Menneffets skjønneste Smykke,
 Bragte mig dybt i Glendighed's Hav.
 I Druktenstabs Tummel Forbrøder jeg blev,
 De falske Attester for Penge jeg skrev.

26. Denne min Brode blev snarlig opdaget,
 Lange ei heller jeg nægtede den.
 Stroj ifra Hjemsted jeg bliver borttaget
 Dg maatte vandre til Fængselet hen,
 Fra elskede Hustru og Bornene smaa,
 Min grusomme Skjæbne imode at gaa.

27. Naar man har Penge og hoit kan bravere,
 Da har man Venner i tusinde Tal;
 Saa gif det mig, og saa gaar det vel Flere,
 Daglig Erfaring nok lære det skal;
 De alle dig smigrer, naar Skjæbnen er blid,
 Men viser sig neppe i Trængselens Tid.

28. Dette jeg daglig nu lærte at kjende,
 Derpaa jeg idelig Prover fit se:
 Neppe var Bladet beghndt sig at vende,
 For de bortspinde som smeltende Sne;
 Bespottet jeg blev, af de Fleste forglemt,
 Men ingen husvaled, da Hjertet var klemt.

29. Enlig som Duen der mister sin Mage,
 Sukked jeg ængstelig i sukede Bur,
 Sønnlose Nætter og fjedsomme Dage,
 Gav mig at tomme en Drif som var sur;
 Bemodige Tanker opfyldte mit Sind.
 Dg Taarerne perled paa blegnende Kind.

30. Saaledes maatte jeg Tiden henslide,
 Saaret af Kummer i Ejel og i Hu,
 Hunger og Rod jeg tillige mon lide,
 Skamfuld jeg stued' min Skikkelse nu.
 Bespottet, nedboiet i Vaand og i Dvang,
 Hver Time mig syntes som Maaneder lang.

31. Her i mit Fængsel jeg rigtig bedømte,
 Friheds hensfundne lykkelige Stand,
 Tidens Rask jeg til Bunden udtømte,
 Martrende Kvaler omspændte min Aand.
 Mit Liv var fugtigt af Angestens Svend,
 Og Straapuden drypped af Taarerne hved.

32. Nøglernes Raslen til lukkede Fængsel,
 Naar de i Laasene dreiedes om;
 Dorenes Knarken paa rustede Hængsel
 Det var den Musik, som imøde mig kom;
 Jeg stitred' ved Lænernes selsomme Lyd,
 Og borte var Livets Tilfredshed og Fryd.

33. Medens jeg i Løndom martrende suffer,
 Skjæbnen uventet sig dreiede om,
 Fængselets Døre man hos mig oplukker,
 Ny Fangevogter i Arresten kom;
 En Mand, som var ædel, medynksom og god,
 Han lindred min Kummer, oplived mit Mod.

34. Glødende Tak dig mit Hjerte skal yde,
 Mere jeg ikke for Tiden formaar,
 Aldrig dog vil det dit Hjerte fortryde,
 At du har lindret den Lidendes Kaar,
 Og kan jeg ei lomme dig selv som jeg bør,
 Saa haaber jeg. Herren det viselig gjør.

35. Sagen juridisk actertes til Ende,
 Undderrets-Dommen jeg høre mon faa,
 Tretten Aars Slaveri man mig mon tilkjende,
 Wrens Fortabelse fulgte derpaa:
 For silde jeg angred den Time og Dag
 Der villed mig ind i den farlige Sag.

36. Dommen blev videre frem appeleret,
 Og ind for høieste Domstol den kom;
 Her blev den droftet og modificeret,
 Fire Aars Slaveri lod da min Dom;
 Jeg prisede Gud og de Dommere god,
 Som Naade og Mildhed bevise mig lod.

37. Elskede Fader! Du slumrede rolig;
 Lykkelig var Du, Du saa ei min Stam.
 Alt var din Sjæl i den evige Bolig,
 Hvor den ei Spot eller Kummer fornam.
 O! der jeg dig haaber med Glæde at se,
 Naar engang Forløsningens Time skal se.

38. Men Du, o Moder, o Du maatte leve,
 Leve og stue min Skjændsel og Spot;
 Se mig i Fængsel og Trængsel at svæve,
 Se mig berøvet af Glæde og Godt;
 Jeg som burde være din Alderdoms Stav,
 Jeg lagde maatte Dig før Tiden i Grav.

39. Visselig tænkte Du heller ikke,
 Da Du mig nægte ved diende Harm,
 At Du saa bitter en Staal skulde driffe,
 Og for mig døie den Smerte og Harm,
 Som nu gennemtrængte dit moderlige Bryst;
 Just udi Livets den silbigste Høst.

40. Fred med dit Stov! min henstumrede Moder,
 Nu er dit Hjerte fra Kummer forløst;
 Du er hos Jesus vor elskede Broder;
 Sorgen ei mere bethynger dit Bryst.
 Din Sjæl er for nagende Krænkelse fri,
 Og Nødens og Trængselens Dag er forbi.

41. Alting var rede og Ordene lode,
 Jeg skulde bringes til Fæstningen bort,
 Vandre min Straf og min Skjændsel imode,
 Alting mig syntes for Dinene sort;
 Med bankende Hjerte, udmattede Sjæl,
 Min gode Belgjører jeg sagde Farvel.

42. Afstedens Taarer de saa jeg nedglide,
 Over min Kones elskværdige Kind;
 Grædende der da de stod ved min Side,
 Børn bærgstede i Tanker og Sind.
 O! bitter, som Doden, er Afstedens Kval,
 Naar elskede Venner adskilles skal.

43. Elskede Hustru! til Dig jeg mig vender,
 Tak for hver Dag Du var hjerlig og fro;
 Jeg dig har saaret, det vist jeg erkender,
 Og har forstyrret Din Glæde og Ro;
 Jeg glemte de Løfter jeg afgav til Dig,
 Da Haanden og Hjertet Du skænkte til mig.

44. Tilgiv min Brode, min bedste Veninde!
 Glem det hensbundne, glem Skjændsel og Ve;
 Bedringens Frugter hos mig Du skal finde,
 Det Du med Tiden skal visselig se;
 Det stedse skal blive min Villie og Agt,
 At virke det Gode, som staar i min Magt.

45. Lad os taalmodige drage den Moie,
Som endda ængster vor Sjel og vort Sind,
Bortffjern den Kummer, som mørker dit Die,
Aftør de Taarer, som væde Dit Kind.
O! vist skal Dit Hjerte faa Lindring og Trost,
Naar snart jeg Dig trykker til elskende Bryst.

46. Karet i Fængsel vel langsomt henninder,
Maaneder, Uger og Dage er lang;
Frihedens Sol dog omsider oprinder,
Skinner paa skylose Himmel engang.
O da, min Veninde, vi samles skal glad,
Kun Døden, jeg haaber, skal stille os ad.

47. O! mine Smaa! som ustyldige lide,
Dybt Eders Skjæbne til Hjertet mig gaar;
Hjælpeles maa I fra faderlig Side
Henleve Tiden i Barndommens Aar,
Gud være Eders Fader i Trængselens Tid,
Paa hannem alene jeg sætter min Lid.

48. Kjære min Son, naar til Alder Du stiger
Dg voxer frem til de modnere Aar,
Gid Du da aldrig fra Dyden afviger,
Gid at Du Lasternes Tummel forsmaar:
Min traurige Skjæbne da ramme Dig ei,
Men trygt skal Du vandre paa Frihedens Wei.

49. Elstelig Broder! til Dig og din Kone,
Her jeg aflægger min varmeste Tak:
Himlen med Lykke og Velstand Jer krone:
Gid I maa leve med Lyst og Behag,
Til Gud Jer henfalder til Ewigheds Aar,
Hvor sikkert den bedste Belønning I faar.

50. I har bekræftet hvad Salomon siger:
Trofaste Venner er bedre end Guld,
Faa ere de, som i Nøden ei sviger,
Men I har været oprigtig og huld.
O tusinde Tak, for hver Kjærligheds Gang,
Til Fængslet I vandred og lindred min Trang.

51. Gud er en kjærlig, miskundelig Fader,
Den som han revser, den holder han kjær;
Slaar han med Riset, det aldrig skader,
Faderlig Omsorg for alle han bær;
Sin Balsom han gyder i Lidendes Bryst
Dg reiser den Faldne, som ønsker hans Trost.

52. Gid nu Enhver af min Skjæbne vil lære
 Druffenskab, Laster og Daarstab at fly;
 Da skal ei Kummer hans Hjerte fortære,
 Stedsse mod Stormen han finde skal Ly.
 Hans Liv skal henrinde i Frihed og Fred,
 Ja Glæde og Held skal ledsage hans Fjed.

53. Jeg vil af Hjertet mit Feiltrin fortryde,
 Bedringens Frugter jeg vise skal ud,
 Angerens Taarer oprigtig skal flyde,
 Naade jeg venter hos Himmels Gud,
 Og derpaa jeg slutter min tragiske Sang;
 Maaste den alt Mange vil synes for lang.

54. Hvo, som vil vide hvem Visen har digtet,
 Vide at Ole og Hoel er hans Navn;
 Nos er ei Maalet, hvortil jeg har sigtet,
 Venter ei heller Fordel eller Gavn;
 Men kun til Advarsler, til Stræk og Afsty,
 For syndige Laster at hade og fly.

Søhelten Peder Tordenstjold.

(Fortættelse.)

Hvorledes Tordenstjolds Religiositet smelter sammen med Kjærligheden til hans Fader, derpaa er et Brev, der omtrent hører til dette Tidspunkt, et mærkeligt Exempel, saameget mere, som Brevets ufuldkomne Form tydelig røber, at Brevskriveren aldrig har bestemt det for andre Dine end for sin gamle Faders i Throndhjem. Det lyder saaledes:

„Høitærede, kjære Fader!

Som jeg ugjerne maa fornemme dette, at kjære Fader skal være syg og sengeliggende og meget svag, hvilket for det Første er Noget, der kommer fra Gud samt Marenes Medbringelse. Vilde den naadige Gud behage at give Dem Deres Styrke og Sundhed: ved den Allerhøieste, det skulde være mig en af de Fornoielser, mig ubi denne Verden kunde vederfares.

Jeg fornemmer daglig Guds Betskjærlighed og Betskjærlighed mod mig til Kongens og Landets Bedste, som jeg altid tilstaar, at Deres overflodige Betskjærligheder og Bønner til Gud contributorer den største Deel til den Naade, Gud daglig beviser mig. Jeg vidner dette for den høieste Gud, at jeg er saa forsikret, at Deres Betskjærligheder er mere Kraft og Bønhørelse ved end mange Tusinde, der og elste og hede Gud for mig; thi er der een Guds Mand i disse Tider udi Verden, er det høitærede, kjære Fader; thi dermed er jeg mere content, end jeg kunde arve 20,000 Rdlr. Skal dette være det Seneste udi denne Verden, jeg skriver Dem, takker jeg ydmyggeligt for al faderlig Omfarg og Kjærlighed, mig er vederfaaret af Dem; haaber udi det Tilkommende at see Dem seirende ved

Lammets Stol at trone hos den almægtige Gud, hvorhen og give Gud, jeg hastig maatte følge; thi det er det Sikreste af Alt udi Verden, nemlig at døe salig. Vil befale Dem den Allerhøieste til Liv og Sjel; lever til mit sidste Aandedraet hvistærede kjere Faders Lydigste Søn

den 1 Aug. 1716.

B. Tordenskjold."

Man vil erindre, at Tordenskjold allerede som Kaptein havde ansætt at erholde Kommandoen over Drlogsflaaden i Nordsoen, hvilket dog paa den Tid som Admiralitetet noget uventet; nu derimod, da han var modnere i Aar, havde erhvervet sig mere praktisk Øvelse i Krigs- og Sømandslivet og givet utvetydige Beviser paa Mod, Snildhed og Fædrelandskjærlighed, kunde der stikkeligvis Intet være iveien for at tilstaa ham denne Post, og paa Ansøgning erholdt han den virkelig. Den kongelige Bestalling, dateret den 14de November 1716, tildelte ham uindskrænket Kommando over hele den norske Sø-Armatur, og tillige fremgaar det af Tordenskjolds Breve, at han underhaanden havde faaet Myndighed til at indsætte og afsætte Officerer paa sin Flaade. Men om end hans Fiender i Admiralitetet og Commisariatet ikke kunde forhindre Ansøgningsens Bevilgning, ser man dog atter i hans Instrux, at der er Frygt for, at han muligt i ungdommeligt Overmod skulde sætte Mere paa Spil, end Kongen og Fædrelandet kunde taale at tabe. Derfor blev det ham paalagt „i Sager af Importance flittigt at konsultere Generalitetet i Norge“ eller dog „de under hans Kommando værende Officerer i et Krigsconseil at sammenkalde og Sagen med dem noie at overlægge.“ Mellem de Officerer, der bleve ham medgivne, var ogsaa den usofagte Grib,

der efter Tordenskjolds Ubefaling paa Grund af sit Forhold i Dyrskilen var avanceret til Kapteinloitnant. Tordenskjolds Broder, Caspar Wesel, der i Krigens Løb var stegen til en Søkapteins Rang, blev ansat som Næstkommanderende under sin Broder paa Drlogsflibet „Laaland“.

Det var da vel ikke uden frie og glade Fornemmelser, at Tordenskjold i November Maaned lettede Anker fra Kjøbenhavnns Rhed for at convoiere en Flaade Koffardisfibe til Norge; men havde han nu endog frie Hænder og en videre Virkefreds, saa havde han ogsaa et større Ansvar, og hans Breve fra den Tid vise, at han saavel erkjendte dette, som den hyderligere Forpligtelse, der derved var paalagt ham til at handle med Forsigtighed. Hans første Foretagende som Overstkommanderende var ikke heldigt: en stærk Storm i Kattegattet adspalttede hans Convoi; flere med Soldater besatte Skibe strandede under Sverig og faldt i Fiendens Hænder; kun en Drlogsmand af hans Estadre naaede den Station, der var bestemt til Samlingsplads; de Dørige maatte holde af under Jylland, og Resten af Koffardisflaaden vendte tilbage til Sundet. Tordenskjold bevisste ved sin til Admiralitetet indsendte Sojournal, „at han havde brugt al den Forsigtighed, en retsindig Sømand nogensinde kunde udvise,“ og anholdt om hos Kongen, „at en eller flere Sømand derom maatte jugere.“ Men imidlertid var Ulykken stærk, og Tordenskjold vidste vel, som han skriver til Admiralitetet, „at Mange gjerne vilde se, at ham en eller anden Ulykke arriverede, uden derfor at betænke, at Kongen og Landet derunder vilde lide.“ Uagtet Tabet langtfra ikke viste sig saa betydeligt, som man i Begyndelsen havde havt Grund til at befrygte, maatte det dog gøre saameget

stærkere Indtryk paa Tordensfjold, som den tilstundende Vinter forhindrede ham fra at oprette sit Uheld ved en af hine driftige og vel gennemførte Planer, hvorved han var vant til at udmærke sig. Vel var han allerede den 2den Januar 1717 i Søen for at overføre et Kavalleriregiment fra Jylland til Norge, men blev snart igjen af den atter tilfaldende Vinter tvungen til at søge sin Havn i Stavørn.

Imidlertid maatte han snart fornemme, at om han end havde Tilladelse til med sine Skibe og Folk at foretage sig, hvad han vilde for at gjøre Fienden Afbræk, stod det dog ikke i hans Magt at hyde over de Hjælpekilder, uden hvilke ethvert Foretagende maatte savne Fremgang, over Proviant og Penge. Disse Krigsfornödenheder skulde efter kongelig Ordre leveres ham fra Generalitetet i Norge, der imidlertid just ikke ilede med at forsynne ham med, hvad han behøvede; thi dels var Landet fattigt efter den langvarige Krig, og dels havde han hos de adelige Medlemmer af Generalitetet, fornemmelig hos General Wedel, de samme Fordomme at bekjempe, som hos hele den øvrige Adel, der fra deres indbildt høiere Standpunkt saa ned paa ham som paa en overmodig Pyfferidder, hvem det var sælles Fordel at holde inden de tilborlige Stranker. Lige fra det første Dieblif, da han erholdt sin Kommando, indtil han fratraadte den, havde han uophørlige Fryderier med Generalitetet, som det netop var ham magtpaaliggende at undgaa eller jevne, da han ikke uden hurtig og villig Understøttelse var istand til at løbe i Søen, naar Tjenesten udfordrede det. Kongen og Admiralitetet i Kjøbenhavn kjendte ingenlunde til den norske Flaades sande Forfatning, da Overkommandoen blev betroet til Tordensfjold. Flaadens elendige Tilstand

paa denne Tid fremgaar blandt Andet af en Skrivelse af 7de Januar 1717 fra Tordensfjold til Admiralitetet. „Alt findes her i den største Uorden,“ skriver han. „Ved Flotillen i Frederiksstad skulde være fire hundrede Mand og der findes ikke tredsindstyve: Fregatterne „Løvsen“ og „Sorridderen“ have ikke gjort Tjeneste siden August 1716, og Mandstabet har desuagtet nydt Gage og Kost, og er ikke blevet lagt i Kvartier og nydt Kostpenge alene.“ Under en saadan Tingenes Tilstand maatte Tordensfjold den hele Vinter ligesom kjæmpe med et uwilligt Generalitet for nogenlunde at bringe Flaaden i seilbar Stand, og det er et ikke ringe Bevis paa hans Udholdenhed og Iver, at han i Foraaret kunde gaa i Søen med en nogenlunde vel udrustet Flotille. Som Exempel paa de mange Drillerier, hvorimod Tordensfjolds aabne og redelige Gemnt skulde værge sig, kan tjene en Ordre til ham fra det norske Generalitet, at han maatte indføre den Stik, at ethvert Skib, der gik i Søen eller løb ind i en Havn, skulde ved en Comandisarius lade foretage en Monstring over Mandstabet, for at man kunde forviøse sig om, at Væbning og Proviant ikke hævedes paa vacante Numere. Denne frænkende Anmodning vilde Tordensfjold ikke soie sig efter. „Den Post Monstringen betræffende,“ skriver han, „er plat umulig og strider trærtimod hans kongelige Majestæts til mig ergangne adskillige allernaadigste Befalinger angaaende flittigt Tilsyn, at Fienden af Commerce og Correspondance maatte blive affaaeren, hvilket, som den Enfoldigste begriber, ved Krydsen og andre foretagende Desseins maa bringes tilveie og ikke ved Liggen i Havne, men saadan Maade vil desværre vel falde af sig selv, naar den unyttige Proposition om Monstring-

gen vorder samtykt; thi da vil absolut følge, at naar et eller andet Fartoi, som enten for Mangel af Proviant, Vand eller anden vigtig Marsag maatte søge at komme i Havn, hvor det kunde og ikke vilde, det da maatte blive fjorten Dage a tre Uger beliggende paa Kongens Ligefaa store Beføstning, indtil Admiralitetet var capabel formedelst Bud frem og tilbage paa ti a tredive norske Miles Distance fra Christiania omfjerde at fremskikke en Deputeret for Manstringen at observere. Tidtbemlede Project er upaatvleligt behageligt for dem, der have Plaisir udi at lure i Havnene, men alle ærlige Mænd er dette modbydeligt at høre end siige se det praktiseret." Derimod mener han, „at have stor Maison til sig over Admiralitetet at besvare angaaende manqværende Midlers Anstæffelse, som er en Sag af langt anden Betydning end overflodige Manstringer at inventere," hvissarsag han „i denne Vinter med mangfoldig Skriven, Forestillinger og Beregninger har havt at bestille for at kunne vorde for færdig at gaa i Søen, dog uden paafulgte udfordrende Effect."

Smidleritid udspredtes i Kjøbenhavn det Rygte, at de svenske Kapere gjorde Priser i Nordsoen, og at de svenske Kornskibe uhindrede passerede dette Farvand, medens Tordenskjold gjorde sig og sit Mandskab tilgode i Havnene. Skibsmandstabet var, efter Tordenskjolds Udsagn i et af hans Breve „snart færdigt at crepere af Mangel," men ikke desto mindre fandt Rygtet forsaavidt Tiltro i Kjøbenhavn, at Kommandor Poulsen med nogle Orlogsmænd sit Ordre „at krydse i Nordsoen indtil Tordenskjold var parat at løbe ud." Poulsen traf rigtignok den 14de April Tordenskjold paa Fladstrands Rhed og vendte derpaa atter tilbage til Kjøbenhavn, men denne Hændelse kunde ikke Andet end virke

krænkende paa en Mand, der var sig sin utrættelige Virksomhed bevidst, og maatte naturligtvis forøge i hans heftige Sjæl Længselen efter at foretage en Gjerning, der kunde bringe Fædrelandet Grev og Fordel, og atter lade hans Navn lyse med Ildbogstaver gjennem Røg og Damp ligesom i et for hele Danmark synligt Transparent.

Hvad der hidindtil havde vanskeliggjort Søkrigen for Danmark var den Nødvendighed, hvert Aar at sende en betydelig Eskadre til Nordsoen, hvilket saavel havde forarsaget store Beføstninger, som spækket Hovedsaaenden i Østersøen, hvor de nordiske Magter stulde kjæmpe om Overherredømmet. Hovedstationen for den svenske Flaade i Kattegattet var Gøteborg; derfra bleve Krigsskibe og Kapere udrustede, imod hvilke det altid var særdeles vanskeligt at dække den danske Handel, der havde sin Bei over Kattegattet. I Foraaret 1717 laa i Gøteborgs Havn en Galei og fem Orlogsskibe, som hver førte fra 40 til 45 Kanoner; desuden en Del Kapere og Kofardisskibe, der blot ventede paa en bekvem Leilighed til at løbe ud. Frederik den Fjerde havde den 22de April befalet Admiralitetet at udfaste en Plan til at ødelægge Gøteborgs og Marstrand's Havne, men endnu var Intet kommet istand, uagtet en vidtloftig Korrespondance i denne Anledning med Generalitetet i Norge. Tordenskjold havde sandsynligvis erfaret Kongens Vaste, der saaganste slog ind i hans Smag. Han udfastede da selvstændig sin dristige Plan mod Gøteborgs befæstede Havn.

Men rigtignok syntes et Foretagende som dette at frembyde endnu flere Vanskeligheder, end Angrebet paa Dnynekilen havde gjort. Gøteborg var af Naturen og Kunsten lige stærkt befæstet. Det snævre Farvand imellem Den Hisingen

paa Nordfiden og Fastlandet paa Syd- fiden, var forsvaret af Kastellet Nyhøls- borg, der var anlagt paa en Holme i Indløbet, og med sine Kanoner kunde beskyde det fra den ene Ryst til den anden. Længere inde forsvaredes Havnen af Kastellet Gammelelsborg; desuden vare to Havnebatterier opfaste paa 12 og 16 Kanoner, og en Del Infanteri sammentrukket i Nærheden. Haabet om at erobre denne faste Post beroede da fornemmelig paa det lykkelige Udfald af en Overtrompling, og i dette Tilfælde var det ikke urimeligt at kunne passere Ny- elsborg, demolere eller fornagle Batterier- nes Kanoner og antænde eller udvarpe Skibene. Dette var Lørdensfjolds Plan, hvorom han ogsaa efter den kongelige Ordre underrettede Generalitetet i Norge, og derfor ikke Uheld var indtruffet, vilde sandsynligvis Udfaldet have svaret til Forventningen, men, som han i et Brev til Generalitetet denne Sag vedkommende siger: „Gud har Sit forbeholdet.“

Den 12te Mai 1717 om Aftenen Kl. 8 lettede Lørdensfjold fra Fladstrands Rked med Orlogsskibene „Laaland“ og „Byen“, Stykprammen „Hjælperen“ og elleve Galeier foruden nogle mindre Fartoi- er, og beordrede Fregatten „Søriddere- ren“, Kaptein Voshein til at tage Styk- prammen „Noch Art“ paa Slæbetoug, da dens flette Seilads gjorde den det umuligt at følge med de andre Fartoi- er. Saaledes haabede han, da Vinden stod paa en strygende Vesten, før Dagbræk- ningen at kunne komme med sin hele Magt for Gøteborg og endnu under Beskyttelse af Mørket buxere sig ind mod Havnen. Virkelig naaede Flotillen Hoi- den af Gøteborg til den bestemte Tid, men Kaptein Voshein havde været sin Kommandørs Ordre overhørig: „Noch Art“ udeblev, og førend man kunde be- nytte det svære Skibs, den førte med sig,

var Intet at foretage. Om Morgenens Kl. 6 naaede „Noch Art“ sit Bestem- melsessted, men ved den lyse Dag var det ikke raadeligt at føre Fartoi-erne til et Angreb, hvor Mørket skulde gjøre det halve Arbejde. Saaledes maatte da Lørdensfjold med sin Flotille blive lig- gende Fienden i Sigte den hele Dag, og da man vel kunde slutte sig til hans Hensigt, benyttede Evensterne tilfulde den Tid, der var dem forundt, til endnu mere at sikre den allerede i Forveien be- fæstede Havn: to Kurierer afgik til Feldt- marschal Mørner og Arveprindsen af Hessen-Cassel, der ogsaa snart indfandt sig i Byen for at ordne Forsvarsanstal- terne; ombord paa de danske Fartoi-er kunde man høre Larmstuddene, der bleve affyrede fra Kastellet og Batterierne, og man kunde se Garnisonen rykke ud af Byen og postere sig langs med Indløbet, hvor en Landgang var at besygte.

Her var det Tidspunkt, hvor man kunde ventet, at en ældre og mere ro- lig Kommanderende vilde have opgivet det hele Foretagende, men saaledes som Lørdensfjolds Karakter var, maatte han vedblive i sin Beslutning at vove For- søget. Et lykkeligt Udfald vilde være, som Lørdensfjold skriver, „til ekstraordinær Fordel, om Fiendens hele Somagt og Commerce paa engang blev ruineret i Bund og Grund;“ Vinden blæste endnu paa en frisk Vestsydvest, Officererne og Mandstabet vare vel tilmode, og var han nu vendt tilbage, efterat Dimstningerne til Udrustningen vare gjorte, kunde han vel vente, at man i Kjøbenhavn vilde tale om hans Vægelsind eller Forsigt- hed, som man allerede havde talt om hans Fremfusenhed og Dumdriftighed.

Ved Midnatstid lagde Stykprammen og Galeierne forbi Fæstningen Nyhøls- borg, medens Orlogsskibene beholdt deres Post udenfor Indløbet. Fremmest af

alle Fartøierne var „Noæh Ark,“ som den brave Kaptein Grib kommanderede. Fra Nyælsborg blev heftig kanoneret, og Skuddene ikke ubesvarede fra „Noæh Ark,“ hvorved det Tilfælde indtraf, til stor Fornøielse for Matroserne, at Fæstningens Flag og Flagstang blev nedskudt. I temmelig god Behold kom Prammen nogenlunde ud af Fæstningens Skudvidde paa sin Post ligeoverfor de svenske Orlogsmænd, hvor den henimod en Time maatte udholde Ilden fra Skibene og Batterierne, inden det lykkedes Tordenstjold at føre „Hjælperne“ og Galeierne ind mod Havnen.

Kloften 1 var hele Flotillen i Ilden; en frygtelig Kanonade udviklede sig længs med Skibenes Række, og der blev gjort Alt haade fra Mandstabsets og Officerernes Side for med Hæder at forsvare den farlige Post, de havde inde. Tordenstjold selv for i sin Chaluppe fra det ene Fartoi til det andet med Befalinger og Opmuntringer; den første Chaluppe, han besteg, blev gjennemboret af to sexogtredivepundige Kugler og sank strax, paa den anden bleve Marerne bortskudte, men selv blev han bevaret, og han blev ikke saaret i denne blodige Kamp, hvor Kuglerne faldt saa tæt fra alle Sider. Men uagtet alle Anstrengelser var det ikke muligt at bringe den fiendtlige Ild til Tausshed; Rystibatterierne havde Fordelen af et visere Sigte og kunde desuden i Modsfald bestandig forsynes med friske Folk. Efter fem Timers uafbrudte Kamp var der da intet Andet at gjøre end at foretage Tilbagetoget i saa god Orden som muligt, og heller ikke nu havde hans Lykke forladt ham ganske: Vinden sprang om til en Nordost kort før han gav Signal til Retraite. „Noæh Ark,“ der havde været den Første i Ilden, blev ogsaa den Sidste: den fik Ordre til at forsvare sin Post for at dække

Tilbagetoget. Da Vinden blæste raff fra Havnen, kom alle Fartøierne i forholdsmæssig god Behold ud af Indløbet; kun to Galeier sank med gjennemskudte Planter under Rysten, men Mandstabet reddede sig i Baadene. Da endelig det sidste Seil havde passeret Fortet Nyælsborg, dreiede ogsaa „Noæh Ark“ af for Vinden, men var uheldig nok til under Rysten at rage paa et blindt Skjær. Tordenstjold sendte den strax en Galei til Undsætning, og ved Folkenes uførtroede Anstrengelse midt under den fiendtlige Ild, blev Prammen igjen bragt til at flyde. Imidlertid vilde to svenske Galeier benytte sig af den Fare, hvori Fartøiet var, og holdt derfor ud imod det for at forsøge paa en Entring. „Jeg holdt mig stille liggende,“ fortæller den brave Kaptein Grib selv, „indtil de kom mig saa nær, at jeg med Effect skjød hele Laget af mit underste Dæk løs paa dem, hvorved Appetiten forgik dem, idet de tumlede rundt og maatte søge Grund for ei at synke paa Døbet.“ I god Behold kom saaledes „Noæh Ark“ ud paa Rheden og ankrede hos de øvrige Fartøier.

Det er en Bemærkning, som paatrænger sig ved enhver Krigshistorie, at Overmagten ikke alene beror paa den legemlige Kraft, paa det Antal Tropper, Kanoner og Skibe, det ene Rige kan bringe tilveie fremsfor det andet, men fornemmelig paa Feltherretalent, paa Dygtighed og Udholdenhed, Dpofrelse Uforfærdethed, saa at det i Krigen gaar som i Livets øvrige mangfoldige Bevægelser, at den aandelige Magt hersker over den legemlige. Og forsaavidt kan ogsaa Udfaldet af et tabt Slag siges at være endog i militær Henseende til Fordel for det tabende Parti, naar Fienden just ved dette Slag har saaret den Overbevisning, at han har kæmpet mod en overlegen,

en usofærdet Sjæl, og at det blot er den legemlige Overmagt, han har at takke for Seieren. Og saa Tordenstjold folte, at om han end ikke fra Rheden ved Gøteborg kunde hjemfende erobrede Skibe og Kanoner, havde han dog ved det tabte Slag vundet saa Meget, at Fienden maatte faa en Grund mere til at agte den danske Sømagt. Og det var vel i denne ungdommelige Følelse af aandelig Overlegenhed, at han Dagen efter Bataillen sendte sin Voitnant i en Chaluppe med Tambur og hvidt Flag for at complimentere Kommandanten paa Nyelssborg, fordi han den foregaaende Dag „havde holdt sig saa brant;“ og den

samme Sindsstemning udtaler sig ogsaa i hans Indberetning om Slaget til Admiralitetet. Han erindrer de høie Herrer om, „at i nærværende Krig tilforn ikke er passeret naar saa skarp en Bataille, ligesom det er bekjendt, at mod Gøteborg ikke Noget er tenteret under lignende Conjuncturer i mer end hundrede Aar.“ og antager derfor, „at Fiendens dann und mann i Østersøen under danske Insuler gjorde Bravader endog med Fordel er revancheet, og haaber underdanigst, at dette vil være de høie Herrer saa meget behageligere.“

(Mere).

Forfjellige Slags Notitser.

Ved Anlægget af en Olivenlund paa Den Kapri (nordenfor Salernobugten) ved den italienske Kyst fandt man for en Tid siden Ruinerne af et storartet Palads fra den romerske Keisertid. Keiser Tiberius boede i 9 Aar paa Kapri og anlagde 12 Landstededer (Villaer), hvoraf han selv for det Meste beboede en, som var tilegnet Romernes fornemste Gud, Jupiter (villa Jovis.)

— Naar det begynder at gaa galt, søge Menneskene at finde Grunden dertil, men kun de Færreste komme saa langt, at de søge Grunden hos sig selv. Nylig gjengav vi en Efterretning fra Paris om Anti-Deisterne; disse mene, at naar man kun sit afflaffet Troen paa Gud, da skulde Alt blive godt. „Gud — det er Fienden,“ sige de. Andre er dog endnu ikke komne saa langt bort, de se, at Frankrig er i en forfærdelig sønderreven Tilstand, de tro ogsaa, at der er nogle Mennesker, som er skyldige i Ulykken, kun ikke Franskmændene; nei,

Jøderne er det som bære Skylden. For en Tid siden udkom der saaledes et nyt Blad kaldet L'Anti-semitique (Anti-Semiten) med Motto: Le juif, voilla l'ennemi! — Jøden, se det er Fienden!

— I Berlin i Preussens lever der to Mænd, som nedstammer fra Martin Luther, nemlig Wilhelm Luther, Besjent i et Leiebibliothek, og Gustav Luther, Politibesjent. Conspistoriet i Gotha i Sachsen har i længere Tid udbetalt Stipendier til direkte Descendenter af Luther. (Om Efterkommere af Luther i Sverige se „For Hjemmet“ for 1884, Side 349).

— I Kristiania er der udkommet en Adresserbog (paa Engelsk City Directory); der forekommer Navnet Olsen 2,300 Gange og Hansen 1,600 Gange; men Kristiania er nu bleven en stor By med meget over 100,000 Indbyggere.

— Cremona er en By i Norditalien ved Floden Po. Den har 31,000 Indbyggere og 45 Kirker, hvoriblandt en

Domkirke, hvis Hvalving hviler paa 40 Marmorsoiler; den har ogsaa et Klokketaarn, som ialfsald er det høieste i Italien, nemlig 132 Meter eller omkring 400 Fod. Men det er ikke disse Ting, som har bragt Byens Navn over Alperne og over Havet. Hvad der har gjort Byen berømt er dens Violiner. En *Cremonese* er blandt Violinerne, hvad en fuldblods Araber er blandt Traverne. *Amati* er Navnet paa en Violinmager-Familie, som flore-rede i Cremona i det 16de og 17de Aar-hundrede. HERNÆST komme *Amatis* Ele-ver, hvoraf Italienerne *Pietro Guarneri* og *Anton Stradivari* og Tyroleren *Jacob Stainer* ere de berømteste. *Stainer* levede mod Slutten af det 17de Aar-hundrede i Landsbyen *Abson* ved *Inz-bruck*. Han folgte sine Instrumenter for 6 Gylden; men en „*Stainer*“ kan vel nu neppe faaes for 600 Gylden. *Pietro Guarneris* bedste Instrumenter falde mellem 1662 og 1680. Den sidste og berømteste af *Amatis* Elever er *Stradivari*, født 1664, død 1734. En „*Stradivarius*“ fra Tiden mellem 1709 og 1734 vil vistnok nu koste flere hundrede Dollars. Kong *Carl II* af England gav i 1662 40 Pund Sterling for 2 *Cremonese*violiner. Af en Notits i „*Morgenbladet*“ ser vi, at en *Cremonese* forrige Vinter folgtes af *Proprietær A. Thorstad* i *Maridalen* til *Joseph Parot* fra *Paris* for 1,400 Francs, (over \$250.00); men det har da nok ikke været af de gjevreste. De *Bull* havde vistnok mindst to ægte „*Cremonesere*“ deriblandt vistnok en „*Stradivarius*“; hvad han havde givet for dem, eller hvor de nu er, kan vi ikke sige.

— Om *Vogndrofen* *Muhammed* fortælles blandt *Andet*, at han en Dag havde en Forhandling med nogle af sine Slægtninger angaaende den „*Mis-*

tion“, han paastod at have faaet, at stifte en ny Religion; de vilde ikke tro paa ham, fordi han ikke kunde gjøre noget Mirakel. „Naar der ikke er *Andet* i *Beien*,“ skal *Muhammed* da have sagt, „saa skal jeg og *hint Bjerget*, som *J* se derborte, snart være hos hinanden.“ Derpaa raabte han til *Bjerget*, at det skulde komme til ham, men *Bjerget* adlød ikke. „Ja“, sagde *Muhammed*, „naar *Bjerget* ikke vil komme til mig, saa maa jeg komme hen til *Bjerget* da;“ derpaa greb han sin *Stof* og gif afsted. Dette Træk af den slue Araber indeholder en god Lærdom for magelige Folk.

— I *Siberien* skal der i den frosne Jordbund være fundet et vel bevaret *Mammuth-Dyr*. Det skal være omkring 16 Fod høit.

— Om den norske Sanger *Severin Skougaard*, som for et Par Maaneder siden døde i *New York*, har „*Morgenbladet*“ følgende Notits: „*Severin Skougaard* er afgaaen ved Døden i *New York* i en Alder af omkring 48 Aar. Han var født i *Farsund*, kom som Gut til en Slægtning i *Lybfland* (*Memel*), paa hvis Kontor han siden arbejdede til efter Konfirmationsalderen, fik saa en Post ved et større Handelsfirma i *London*, hvor han havde rig Anledning til at høre de mange ypperlige italienske Sangere, som ved Slutningen af 50 Aarene fandtes der. Her var det, at Lyften vaagne til at betrede Sangerbanen, i hvilket Niemed han ved en Vens Hjælp stræbte saamange Penge sammen, at han efter et kort forberedende Ophold i *Paris*, hvor han under *Duprez's* Veiledning indstuderede et Par italienske Operaer, Høsten 1859 reiste til *Italien*, og i Løbet af Vinteren samme Aar debuterede der som *Edgar* i *Lucia di Lammermoor*. Han koncerterede herhjemme i forskjellige Byer Sommeren

1860. Den følgende Vinter foretog han en Koncertturnee gennem Nordtjandskland til Kjøbenhavn. Besøgte atter Norge om Sommeren 1861, hvorpaa han Hosten samme Aar drog til Paris for at fortsætte sine Sangstudier. Hans Lærer blev nu Panoffa, med hvem han arbejdede i 2 Aar, hvorpaa han modtog Engagement som Tenorist ved Stora-teatern i Stockholm. Vinteren 1865—66 finde vi ham igjen i Italien, hvor han optraadte i Florens og flere Byer. Her bestemte han sig efter en amerikansk Vens Raad til at tage over til New York for at skabe sig en god Stilling som Koncert- og Oratoriesanger, hvortil bl. A. ogsaa hans store Sprogdygtighed, navnlig i tysk og engelsk, syntes at gjøre ham fortrinlig skikket. Foretagendet lykkedes ogsaa, og efter et Par Koncerter, hvor han optraadte med afgjort Held, fik han strax endel Elever, hvis Antal siden i Aarenes Løb stadig voxede, saa han nu

var en af New Yorks mest bekjendte og bedst lønede Sanglærere, til hvem man søgte hen fra alle Kanter i Amerika. Hvert Aar gav han med Assistanse af sine mange baade forberende og nuværende Elever, sin store Vaarconcert i Chickerings Koncertlokale, der altid kunde glæde sig ved talrigt Besøg. Hvert Aar i Begyndelsen af Juni vendte han tilbage til Fødelandet, hvor han i tidligere Aar dels optraadte som Koncertgiver, dels præsenterede et Par Elever, medens han i den senere Tid udelukkende kom hjem for at hoile ud i sin Familjes Skjød efter Vinterens Anstrengelser. S. var en udmærket Søn, sjelden god Kamerat og Ven og meget godgjørende. Han var ugift. Hans Vortgang vil efterlade et dybt Savn ikke blot hos hans Nærmeste, men hos Alle, der har havt Anledning til at lære at kjende og statte hans elskværdige Væsen og gode Hjerte."

Nye Der i Spitzberghavet.*)

I vort Numer 22 og 35 for 14de og 21de Januar sidstl. gav Toldkasserer Pettersen i Tromsø under Overskrift: „Det europæiske Polarhav i Sommeren 1884“ en Fremstilling af Isforholdene i Polarhavet om Spitzbergen samt af nogle Fangstskippers Fremtrængen nordover i dette Hav i forrige Aar, hvorunder tillige omhandlede Opdagelsen af nogle østenfor Kong Carls Land liggende Der. Disse var noget nordensfor den 78de Bredegrad (78 Gr. 30 Min. og 78 Gr. 24 Min.) seede af Fangstmændene Johannesen og Andreasen; den Første, anførte Told-

kassereren, naaede frem til en Længde af 34 Gr. (øst) — altsaa østenfor Kong Carls Lands nordøstlige Hjørne — og herfra saaes endnu hoie Landpartier at skjde frem østover, saalangt Diet kunde naa. Andreasen naaede endnu længere østover til 35 a 36 Gr. (øst) indtil et Punkt, hvor han havde Sundløbet aabent mellem to af Derne. Toldkassereren fremhævede forøvrigt forskjellige Omstændigheder, som kunde medføre nogen Tvivl om, hvorvidt disse Jagttagelser have været korrekte, og om ikke de observerede Der i Virkeligheden have været Dele af Kong Carls Land; navnlig paa-

*) „Morgenbladet“ for 17de Februar d. A.

pegede han, at tidligere Fangstmænd, som havde været paa samme Sted, ikke havde observeret Verne. Toldkassereren oplyste imidlertid, at disse Tiold gjen-tagende vare fremholdte baade for Johanneesen og for Andreasen, der Begge vare gamle Ishavsfarere og paalidelige og erfarne Jagttagere, men at disse med Bestemthed havde fastholdt, at der her ikke kunde foreligge nogen Misforstaaelse, og Toldkassereren erklærede, at han for sin Del i ethvert Tilfælde holdt sig for visset om Paalideligheden af Johanneseens og Andreasens Beretninger.

Times for 11te ds. indeholder en Artikel med Overskrift „Nye Der i Spitzberghavet,“ hvilken Artikel sees i det Væsentlige at være støttet til de samme Rilder og Oplysninger, som Hr. Petersen har meddeelt. Forfatteren i Times, der forøvrigt synes ikke alene at have hørt Anledning til at blive bekendt med, men ogsaa gjennengaaende at have benyttet Hr. Peterssens Fremstilling, kommer ligesom denne til det Resultat, at der her virkelig foreligger en Opdagelse af nye Der østenfor Kong Carls Land. Forfatteren paastaar imidlertid, at Kong Carls Land allerede i 1617 blev fundet af engelske Ishavsfangere, og hævder for sin Nation Retten til at give denne Gruppe Navn. Vi giengiver et Uddrag af Times-Artikelen, idet vi udelade, hvad der falder sammen med den af Toldkasserer Petersen givne Fremstilling.

Times-Forfatteren indleder sin Artikel med følgende Ord:

Vi have erholdt endel temmelig omstændelige Beretninger angaaende de norske Sæl- og Hvalrosjægeres Reiser i 1884, hvilke ikke alene give en udmærket Oversigt over Sjens Tilstand, i hvad der kaldes det europæiske Polarhav under den forløbne Sæson, men som ogsaa i

geografisk Henseende ere af betydelig Værd. Disse haardføre og intelligente Søfolks Observationer ere altid af megen Interesse selv under almindelige Forhold, fordi de sætte os istand til kontinuerlig at følge og blive bekendt med Sjens Bevægelser i de forskjellige Aar i en i høieste Grad interessant Del af Indgangen til hine ufsendte Regioner. Undertiden gjør imidlertid usædvanlige meteorologiske Betingelser, at de blive af speciel Vigtighed og Interesse, og dette var Tilfældet i det sidst forløbne Aar.

* * *

Disse nye Der ere saaledes i al Orden bragte inden den praktiske Geografis Sfære, og det bliver nu nødvendigt at tage Spørgsmaalet om deres Benævnelse under Drøftelse, og det er ikke mere end Pligt, at vi fremhæve vore egne Landsmænds Ret til at have en Stemme i Sagen. Kong Carls Land blev først opdaget i 1617, da Spitzbergens Hvalfiskefangst var paa sin Høide, af en af Muscovy Kompaniets driftige Oventyrere. Opdagelsen berettes saaledes i Purchas, idet Navnet Gronland i hine Dage endnu anvendtes paa Spitzbergen-Gruppen:

„I Aaret 1617 udrustede Kompaniet til Gronlandsfærd fjorten Seilskibe og deres to Pinasser (Storbaade) med tilstrækkeligt Mandskab og alleslags Provisioner for Reisen under Kommando af Thomas Egde . . . De havde et Skib paa sexti Tons, med tyve Mand ombord, som opdagede i Øst for Gronland, saa langt imod Nord som den 79de Bredegrad, en D, som han kaldte Wiches Den og flere andre Der, saaledes som de sees paa Kartet, og dræbte en hel Del Hvalrosjer der, og kom saa ind i Bel-Sund, hvor han fandt sin Ladning af Speet efterladt af Kapteinen, hvilken han indtog. Dette Aar sendte Hullerfolkene et

eller to Smaastibe hen til Østkanten af Grønland, thi Hullerfolkene fulgte endnu i Londonnernes Fodspor, og efter et eller to Mars Forløb kaldte de det deres Opdagelse, hvilket er usandt og urigtigt, som det under Ed viser sig i Admiralietet. Hollænderne drive samme Præzis."

Whiches Land blev ikke seet oftere, eller endog betegnet paa Kartet, forend i 1870, da Baron von Heuglin fra en Hvide paa Edge Den saa et vidtstrakt Land mod den østlige Horizont. Han troede, at dette var en Opdagelse, og at det saaledes opdagede Land var en Del af et stort Fastland, og denne hans Antagelse deltes af Dr. Petermann, der som Folge heraf affattede det gamle og rigtige Navn „Whiches Land“ og omdøbte det til „Kong Carls Land.“ Texten i „Bürchs“ fortæller os imidlertid med klare Ord, at Opdagelsesstibet gik saa langt Nord som 79 Grader, og da dette netop er den noiagtige Bredegrad, hvor Baron Heuglin saa den store Ø, er det saaledes endeligen bevist, at den er identisk med det af de Engelse i 1617 opdagede Whiches Land. Det sit sandsynligvis Navn efter Mr. Richard Wiche, en fremragende Londonner Kjøbmand, som var en af Grundlæggerne af det østindiske Kompani. Alle Parter kunde nu gjøres Ret og Skjel ved at give hele

Gruppen Navn af „Kong Carls Land,“ at lade den vestlige Ø faa sit rette Navn igjen og paa alle nye Kartter at blive kaldt Whiches Land, medens det naturligvis overlodes de Norske at døbe de to nye Øer.

Forend vi forlade denne Gjenstand, vilde det maasse ikke være afveien at pege hen paa, at de norske Sælfangeres Reiser i 1834 atter minde os om Umuligheden af at forudsæ Jæns Bevægelser i hvilket som helst Aar, og hvis den Beretning er sand, at de Expeditioner, der skulde sendes fra Amerika og Danmark, iaar skulde lade sine Undersøgelser gaa i omtrent samme Retning, saa kunne vi kun sige, at det synes at være Gælskab at risikere saa Meget med et eneste Slag. I ethvert Fald vilde det være meget uklogt for hvilket som helst af Expeditionerne paa Forhaand at bestemme den vordende Rute forend Tiden er inde til at forlade den sidste europæiske Havn, det vil sige omtrent ved Slutningen af Juli eller først i August. Da vilde det ialfald være muligt at danne sig nogenlunde Ide om Jæns almindelige Bevægelser i det europæiske Polarhav ved et omhyggeligt Studium af de fremherstende Binde under Vaaren og Sommeren, saaledes som det vil kunne ske fra en af Norges nordligste Stationer.

Blandinger. — Nytt og Gammelt.

Svinehyrden. (Folkeeventyr fra Schweiz). For hundrede Aar siden var der i et stort Kongerige en liden Svinehyrde. Han sad en Dag træet paa Marken og saa i det Fjerne nogle Mænd, der havde gaaet og ploiet, sidde ved deres Maaltid. Han saa, hvor ivrigt de baade

spiste og drak, medens han selv var dygtig sulten og dog Intet kunde faa for Aften. Da sagde han ved sig selv: „Jeg vilde ønske, at jeg dog ogsaa var en Bonde ligesom de der, hvor vilde jeg da ikke være tilfreds!“ Og se! pludselig, som i en Drøm, var hele Eggen omkring

ham forandret. Istedetfor den nøgne Mark laa der en Frugthave, som stod op til en anseelig Bondegaard, og her, midt imellem Hønsene og Duerne, som spadserede omkring i Gaarden, stod han selv, den fattige Evinedreng, som en gjild Bonde og gjorde i dybe Tanker et Overslag over Indtægten af alle sine Agre og Enge. Da red der en Kornhandler forbi Gaardens Port; han vælede Bonden af hans Tanker; thi han var munter og klingrede med Pengeposen. „Naa, Bonde, hvad skal I have for Tønden?“ Bonden svarede: „Jeg kan ikke sælge det billigere, end jeg har sagt Eder: vi gaa til Grunde, hvis Priserne ikke snart stige.“ Men Kornhandleren buffede spottende og red syngende derafra.

„Jeg vilde ønske, at jeg var saadan en Kornhandler,“ sukede Bonden efter ham. „Hvor tilfreds vilde jeg da ikke være!“

Da sad han pludselig foran sit eget fulde Kornmagasin og rev sig og kradsede sig bag Ørene. Krigen var netop nu stegen til det Høieste, og Hæren led Mangel; men Kornpugeten havde ikke villet sælge, fordi Priserne endnu ikke var ham høie nok, og netop nu brød en Trop Soldater med Magt ind i hans Magasin, bar Sæk efter Sæk ud i de udenfor holderde Vogne, betalte Kornhandleren med Etjældsord og Puf og drog spottende derafra under Anførsel af en tyk, rødkindet Oberst, der red i Epidfen for dem. „Jeg vilde ønske, at jeg var saadan en Krigsoberst, hvor vilde jeg da ikke være tilfreds!“ udbrod Kornhandleren.

Stor stod han som Oberst — men for en Krigsret, hvor Kongens Minister forkyndte ham, at han var domt til livsvarigt Fængsel, fordi han var faren saa voldsomt frem imod Ret og Willighed og havde frarøvet Landets egne Børn deres Eiendom. Det hjalp ikke, at Obersten

til sin Ketsfærdiggjørelse beraabte sig paa en særlig Ordre, som han havde modtaget, men uheldigvis tabt, samt paa dens skyldige Lydigbed. Ministeren befalede Bagten at føre ham bort og saa stolt paa den Domte og paa hele Forsamlingen.

„Jeg vilde ønske, at jeg dog var saadan en fyrstelig Minister,“ udbrod Obersten, „hvor vilde jeg da ikke være tilfreds!“

I samme Dieblit sad han i en elendig Vogn med sin grædende Kone og et Par hulkende Børn og kjorte gjennem en mørk Port, medens raadne Øbler og Eg sloi ind ad Binduerne, saa at han havde sin Nød med at undgaa dem. Nu traadte en Officer hen til Vogn døren, traf paa Skuldrene og sagde: „Ja, Hr. Minister, det er rigtigt nok kun ved Logn og Rænker, at man har ophidset Hans Majestæt til at lade sin Unnaade falde paa Dem; men De vil dog gjøre bedst i at stynde Dem herfra saa meget, som De kan, og ikke betræde dette Land igjen i de første ti Aar, da dog alle Deres Godser og Eiendomme ere inddragne, og alle Deres Venner have spigtet Dem. Kongen —“

„Jeg vilde ønske, at jeg var Konge,“ stormede Ministeren, da først vilde jeg være tilfreds!“

Neppes havde han udtalt, før han laa sig i en kongelig Vænestof, som fire Tjenerne med Moie bar ned ad en hemmelig Trappe. Krigen var bleven forsat, Kongen var selv dragen i Marken, var bleven syg af de uvante Anstrengelser og skulde sitres fra et befrygtet natligt Overfald af Fienden, medens han ikke kunde staa paa sine Ben og led frygtelige Limerter af Gigten. Da raabte han høit: „Jeg vilde ønske, at jeg var den fattigste Evinehyrde i mit Land, men kun rask og sund og reddet af denne Livsfare! Hvor vilde jeg da være tilfreds?“

Dg se, det stede. Bludselig sad Kongen igjen som en liden Evinshyrde paa Klippekanten. Han kjendte sig selv igjen i sine Pjalter og gjorde et vildt Glædespring hen over den største Sø; thi nu var han virkelig tilfreds.

(„Familievennen“, Kbhvn.)

Svorledes en lam Gut arbeidede sig frem igjennem Livet. For omtrent 70 Aar siden kom en Gut med Krykke under den høire Arm og fremstillede sig for en Jsenframhandler i hans Butik i Albany og spurgte, om han ikke kunde faa noget Arbeide paa hans Kontor. Den foregaaende Dag havde en af Kjobmandens sikreste Kunder, ogsaa En, der mest handlede med Tin- og Jernvarer i Byen Trøn, anbefalet Gutten for Kjobmanden, men fortalte ikke Noget om hans Skrobelighed. Nu stod Gutten der med sit lamme Ben og Krykke under Armen angstelig ventende paa et opmuntrende Ord eller Blik fra den meget tvivlraadige Kjobmand, som, hvis det ikke havde været for ikke at gjøre en saa uerstattelig Kunde imod, siebliffelig vilde

have afflaaet hans Anmodning. „Kan du løbe op og ned i den Trappe, tror du?“ spurgte Kjobmanden. „Jeg kan gjøre alle Ting, hvad jeg giver mig ifærd med,“ svarede Gutten og gjorde sig istand til Arbeidet. — Ved utæmmet Kraft, Udholdenhed og utrættelig Flid ophoiedes den lamme Gut inden faa Aar til første Fuldmægtig ved Forretningen, og kort Tid efter antog hans Principal ham — paa Grund af hans Dygtighed — til Kompagnon.

Kjobmanden var John Spencer, Gutten var Craustus Corning, og i mange Aar, indtil Spencers Død, var Firmaet John Spencer & Co. et meget bekjendt Handelshus. Og i de sidste firrti Aar har der i de Forenede Stater ikke været nogen mere gavmild, godhjertet og respektabel Mand end Craustus Corning.

(For Ungd.)

Rettelser. I forrige Hefte Side 217 staar, at Grant blev født 1812, skal være: 1822. Side 221 staar foran det sidste Stykke: Dyrefægtning, læs: Dyrefægtning.

G a a d e r.

No. 257 (Indsendt fra Texas).

Et Ord af 6 Bogstaver. 3. 5. 6. kan laves af Mælk; 1. 3. 4. Afhyder du mig, saa rammer du ikke; 1. 3. 2. 6. bæres af Forbrydere. Det Hele G. T.

Oplosninger.

No. 255 er opløst af G. L. Clifton, Texas. No. 256. Mod. Rebus No. 3. Tremasteren Fremtiden.

S n d h o l d: Rejseindtryk og Skildringer fra det hellige Land. — For Gud er ingen Ting umulig. — Ole Hoels Bise. — Søhelten Peder Tordenskjold. — Forskjellige Sla. 3 Notits. r. — Nye Der i Epi sberghavet. — Blandinger. — Nyt og Gammelt. — Gaader.

Burlington, C. R. & N. R. R. Tidstabel for Decorah Station. Regulære Tran afgaa og ankomme som følger: Train No. 52 (Passager) gaar fra Decorah kl. 1.50 Efterm. og No. 54 (Frugt) kl. 4.50 Form.; No. 51 (Passager) ankommer kl. 3 Efterm. og No. 53 (Frugt) kl. 5.15 Efterm.

R. F. B. Portman,
JUSTICE OF THE PEACE,

ATTY. AT LAW, NOTARY, REAL ESTATE.

Office over Klopps Drug Store, DECORAH, IOWA.

G. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,

DECORAH, — — — — — IOWA.

Hans Johansen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidstler etc.,

forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Puder, Sæleringe etc.

Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Høge- og Kaffelovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardskreditbøger og Værktøi, Bygningsmaterialier,
saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Alie.

Kobber- og Blikvarer reparerer. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

E. CUTLER

ATTORNEY AT LAW & General Insurance Agent
Office in Adams Block.

DECORAH, IOWA.

T. E. Egge,

NOTARIUS PUBLICUS, udfærdiger Skjøder, Pan-
teobligationer, Føderaadskontrakter etc. Auditors
Office i Courthuset, DECORAH, IOWA.

J. T. RELF.

PHOTOGRAF,

handler med Rammer, Lister, Albums, Fløiels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc
Gamle Billeder kopieres.

Smaaabørn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucherer af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerys Drugstore,
Decorah, Iowa.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Colonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Sydenden af Water Street = = = = Decorah, Iowa.

99 CENT STORE 99

For Galanteri-Varer, Guldstads, Solvtoi,
Billed-Rammer,
etc. - - - etc. - - - etc.

Burlington, Cedar Rapids & Northern Ry.

Den lige Linie gennem Staten Iowa til

Steder i Minnesota og Dakota

Staar i Forbindelse med alle vigtige Linier, der gaa mod

Nord, Syd, Ost og Vest.

Nord til Minneapolis, St. Paul og alle Steder i Minnesota, Dakota, Manitoba, Montana, Wyoming og Oregon. Syd til St. Louis og Steder i Illinois, Missouri, Arkansas, Texas og alle Steder Syd og Sydøst. Ost til Chicago og alle østlige Steder. Vest til Council Bluffs, Kansas City og alle Steder i Nebraska, Kansas, Colorado, New Mexico, Utah, Nevada og Californien.

Landsjøger-Billetter ere tilsalgs paa alle Coupon-Officer, baade enkelte og for Frem- og Tilbagerejse til Landbr. arbejder i Iowa, Minnesota, Dakota, Kansas, Nebraska, Missouri og Texas.

Faste Train med Pullmans Palads Sovevogne gaa mellem Chicago og St. Louis og Minneapolis og St. Paul, gaende fra Chicago paa Chicago, Rock Island & Pacific-Banen, fra St. Louis paa St. Louis, Keokuk & Northwestern-Banen og fra Minneapolis & St. Paul paa Minneapolis & St. Louis-Banen.

Hovedlinien

gaar fra Burlington, Iowa, til Albert Lea, Minnesota; Muscatine-Linien fra Muscatine, Iowa, til What Cheer og Montezuma, Iowa; Clinton-Linien fra Clinton, Iowa, til Elmira, Iowa; Iowa City-Linien fra Elmira til Riverside, Iowa; Decorah-Linien fra Cedar Rapids til Postville og Decorah, Iowa; Iowa Falls-Linien fra Cedar Rapids til Worthington, Minn. og Watertown, Dakota; Belmond-Linien fra Dows, Iowa, til Madison, Iowa.

Uf Ovenstaaende sees, at næsten ethvert Strøg af Iowa, Minnesota, Dakota og Norden eller Osten, Syden eller Sydøsten kan naaes med denne Linie og dens Forbindelser.

Karter, Tidstabeller og enhver Underretning meddeles ved Henvendelse til Agenter. Billetter findes tilsalgs paa alle Coupon-Officer til alle Steder i de Forenede Stater og Kanada.

C. J. Ives,
Præsident og General Superintendent.

J. E. Hannegan,
Chief Clerk, Passager-Depot.

Cedar Rapids, Iowa.

C. C. COOK

Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillen de bedste
i H a n d e l e n. Lomme- og Stue-Uhre repareres smukt.
Løst ved Post Officeet, Decorah, Iowa.

Decorah Business College

tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars - Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

Iver Larsen
fælger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
S Brødrene Gulliksons forrige Store.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre-Læge.
Decorah - - Iowa.

Vi kan tilraade vore Læsere
at kjøbe sit Skotoi hos
L. M. ENGER,
respektabel Skohandler,
2den Dor Vest for 1st National Bank,
DECORAH, - - - - - IOWA.
11 y.

O. A. Nordgaard
anbefaler sin nu just begyndte
Handel med Groceries.
N. Brestes forrige Store, Water Street, tæt ved Broen,
Decorah, = = = = Iowa.

Day Brothers Lumber-Yard
fælger Lumber i Stort og Smaat, Laths, Shingles, Sash, Doors
& Blinds, Tagrender og Bygningspapir. Hele Jernbanevogn-Lad-
ninger leveres til lave Priser.
Tæt ved Jernbane-Depotet, Decorah, Iowa.

F. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Office over Winnesheik County Bank, - - - Decorah, Iowa.

G. I. Wendling

forfærdiger

Kaleschevogne og Buggier
og forøvrigt alleslags Hjøretøier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Verksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.

Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Højskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maaned) og for en Termin i Forhold. Koft billig. Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

E. P. Haugen,

— Eier af —

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg har faret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Inscription feilsfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret D^hrr. J. W. Hoy, Thorvald Ropsland O. G. Arnesen og M. W. Ridder.

E. P. Haugen.

~~~~~
Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Tegninger med vedføiet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Inscription samt nærmeste Fragt-Office.

E. P. Haugen.

F. N. EGGE,

Smedeverksted, Water Street, lidt Vest for Woolen Factory, Decorah, Iowa.

Hesteskoening, Reparation af Plouge og alle
Slags Gaardsredskaber,

samt Alt til mit Fag henhørende Arbeide udføres billigt og forsvarligt.